

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРСТАННЯ ЛЯЛЬОК У
ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДВОХ ЗАКЛАДІВ ЗДО
ЕСЕНЬ ТА ЗДО САЛОВКА**

Йовнаш Домініка-Барбара Олександрівна

Студентка ІV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Романюк Катерина Олександрівна

канд. пед. наук, доцент

Консультант:

Габода Єва Бейлівна

ст. викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРСТАННЯ ЛЯЛЬОК У
ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДВОХ ЗАКЛАДІВ ЗДО
ЕСЕНЬ ТА ЗДО САЛОВКА**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студентка ІV-го курсу

Йовнаш Домініка-Барбара Олександрівна

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Романюк Катерина Олександрівна**

канд. пед. наук, доцент

Консультант: **Габода Єва Бейлівна**

ст. викладач

Рецензент: **Біда Олена Анатоліївна**

доктор пед. наук, професор

Берегове
2021

**II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Pedagógia és Pszichológia Tanszék**

**A BÁBJÁTÉK ÓVODAI ALKALMAZÁSA ÉS ANNAK
ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA
AZ ESZENYI, ÉS SZALÓKAI ÓVODÁBAN**

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Jónás Dominika-Barbara

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 012 Óvodapedagógia

Témavezető: **Romanyuk Katerina**

pedagógiai tudományok doktora, docens

Konzulens tanár: **Gabóda Éva**

adjunktus

Recenzens: **Bida Olena**

pedagógiai tudományok doktora, professzor

ЗМІСТ

Вступ	6
I. Поняття та місце лялькового театру в повсякденному житті.....	10
I.1. Взаємозв'язок гри та ляльки.....	10
I.2. Наявність ляльок у дошкільній освіті.....	13
I.3. Прийоми та методи виготовлення ляльок.....	14
I.4. Використання лялькової гри вихователькою дитячого садка.....	16
I.5. Використання лялькової гри дошкільником.....	18
II. Застосування та порівняння ляльок в Есенського дитячому садку «Веселка» та Соловківському дитячому садку.....	21
Результати досліджень.....	40
Узагальнення.....	43
Резюме.....	45
Список літератури.....	46
Список малюнків.....	48
Додатки	49
1. додаток – Види ляльок	
2. додаток – Презентація саморобних ляльок, що використовуються на заняттях	
3. додаток –Форма анкети	
4. додаток - Я пішов на ринок... Текст дитячої пісні	

TARTALOM

Bevezetés.....	6
I. Bábjáték fogalma és helye a mindennapokban.....	10
1.1. A játék és a bábjáték kapcsolata.....	10
1.2. A bábjáték jelenléte az óvodai nevelésben.....	13
1.3. Technikák és módszerek bábok készítéséhez.....	14
1.4. Bábjáték alkalmazása az óvónő által.....	16
1.5. Bábjáték alkalmazása az óvodás által.....	18
II. Az óvodai bábjáték alkalmazása és összehasonlítása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában és a Szalókai Óvodában.....	21
Kutatási eredmények.....	40
Összefoglalás.....	43
Ukrán nyelvű összefoglalás.....	45
Irodalomjegyzék.....	46
Képjegyzék.....	48
Melléklet.....	49
1. számú melléklet – Bábfajták	
2. számú melléklet – A foglalkozások során felhasznált saját készítésű bábok bemutatása	
3. számú melléklet : A szülők által kitöltött mintakérdőív	
4. számú melléklet: Én elmentem a vásárba ... című gyerekdal szövege	

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témája a bábjáték óvodai alkalmazásának lehetőségei, illetve a bábjáték gyakorlatának és hatásának összehasonlítása két kárpátaljai óvodában. Ma már a nevelésnek elengedhetetlen eszköze, személyiségformáló hatása a pedagógiában elismert. Azonban a bábót nem mindenki képes élővé varázsolni csak az, aki ismeri a mozdulatok nyelvét. Hiszen mozgatásánál több dologra is figyelni kell: többek között a bábok helyes tartására és magasságára. Jótékony személyiségfejlesztő hatása miatt javasolt az óvodai nevelésben alkalmazni. Bár a gyermek számára önfeledt játékot és örömet jelent, hatása jóval szélesebb: a bábozás bővíti ismereteit a világról, gazdagítja szókincsét, beszédfigyelemre szoktatja, kialakítja az együttműködés képességét, segítséget nyújt a kapcsolatteremtésben, hat az érzelmi világára, fejleszti a figyelmét, emlékezetét és a problémamegoldó képességét. A bábok elkészítése emellett még javítja a gyermekek finommotorikáját, a formaérzéket és esztétikai érzékét is (Pázmány-Ignaták, 2016, 32-33).

A bábjáték elsősorban meg kell, hogy feleljen a gyermek vizuális beállítottságának, lelkének, gondolkodásmódjának, másodsorban pedig mozgásos élményt is biztosítani kell. A báb életre keltése egy különleges hangulatot teremt, ami akkor is megmarad, ha azt a gyerek maga készítette el. A báb a gyermek számára élőlény, ugyanolyan tulajdonságokkal, mint amilyennel a gyermek is rendelkezik, saját hangján beszél vele. A jó báb feladata többek között segíteni az érzelmek kifejezését, lehetőséget kínálni az indulatok kiélésére, elfojtások, vágyak felszínre hozására. Mintákat kínál a következőkre: a jó és rossz megítélésére valamint az erkölcsi és társadalmi normák elsajátítására. A gyermek bábjátéka mindig visszajelzés a pedagógusnak, mivel segít megítélni a gyermek mozgásfejlettségét, beszédfejlettségét, megfigyelő képességét, figyelemtartását, személyiségét és a gondolkodását is (Pázmány-Ignaták, 2016, 32-33).

Ahhoz, hogy a pedagógus megfelelő hatást és célt érjen el a bábjátékkal teljes mértékben ismernie kell annak gyakorlatát és a törvényszerűségeit. A pedagógus minta a gyermek számára, ezért a pedagógus előadása is mintaértékű kell, hogy legyen. A jó bábelőadás megköveteli azt a fontos részletet, hogy a bábbal játszani is tudjon az előadó (Pázmány-Ignaták, 2016, 32-33).

Szakedolgozatomban a bábjáték óvodai alkalmazását vizsgálom az óvodai mindennapokban. Az általam kiválasztott két intézmény, ahol a bábjáték összehasonlító vizsgálatát végzem: az Eszenyi „Szivárvány” Óvoda valamint a Szalócai Óvoda.

Kutatásom célja, hogy felmérjem, mennyire ismerik és használják a bábot, mint nevelési eszközt, milyen mértékben van jelen a mindennapokban az Eszenyi, és a Szalócai óvodában. Ha ismerik, milyen módon és alkalommal épül be a bábozás a foglalkozásokba? Melyik bábtípust használják és alkalmazzák legszívesebben a gyerekek és óvónők?

Az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában tovább folytatom a bábjáték sokszínű alkalmazási lehetőségeinek bemutatását, a bábkészítés módjait. Szeretném a látogatásaim során azokat a bábtípusokat és foglalkozásokat bemutatni a Szalócai Óvodába, amit az Eszenyi „Szivárvány” óvodába is bemutatok. Az összehasonlításom arra épül, hogy megfigyeljem, hogyan fogadják a gyerekek mindkét intézményben a bábokat, melyik bábtípust készítik el a legszívesebben és hogy fordulnak a bábozás felé a foglalkozásokon kívül, vagyis a szabad játék során. Évszakokra jellemzően ugyanazt a bábokat készítjük el mindkét óvodában Az összehasonlítás eredményét párhuzamosan mutatom be.

A dolgozatom első fejezete a téma történeti, technológiai, pedagógiai szempontjából történő szakirodalmi feldolgozás. Továbbá ismertetem szakdolgozatom célját, feladatát és aktualitását. Foglalkozom a bábjáték szerepével az ember életében, valamint azzal, hogy milyen kapcsolatban áll a játék a bábjátékkal. Felvázolom a bábjáték sajátosságait és pedagógiai jelentőségét, bemutatom a bábjátékot, mint az óvodai nevelés hatékony eszközét. Foglalkozom a báb elkészítésének módjaival, az óvónő bábjátékával és a gyerekek bábjátékával. Céloom, hogy teljeskörű betekintést nyújtsak az intézményben lejátszott bábjátékokról.

Az óvodás korosztály az a réteg ahol még alapjaiban tudunk becsempészni a gyerekek személyiségfejlődésébe olyan értékeket ahol jó esély van rá, hogy a további életszakaszaiban is kamatoztatni tudják. A művészetek eszközei erre jó lehetőséget kínálnak. Beépülnek abba a folyamatba, ahol a gyerekek játékosan tudást és tapasztalatot szerezve jutnak ismeretek és minták birtokába, ahol szinte észrevétlenül fejlődik és alakul belső érzésviláguk, viszonyulásuk másokhoz, vagyis saját személyiségük.

Dolgozatom befejező részében összefoglalom kutatásom eredményeit, bemutatom a felhasznált szakirodalom jegyzékét, és ukrán nyelvű rezümével zárom a munkám.

Szakdolgozatomban az elméleti anyag feltárása alapján az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

- 1) a bábozás személyesebbé teszi a bábozó és néző közötti kapcsolatot;
- 2) normákat tanít, gátlásokat old fel és értéket közvetít a gyerek számára;
- 3) a bábjáték előfordulása az óvodai közegre korlátozódik;

A dolgozatom elméleti részének megírásakor az alábbi szakirodalomra támaszkodtam, amelyek szerzői számos kutatás és megfigyelés alapján írták le szerzett tapasztalatukat az óvodai bábozással kapcsolatban. Szakirányú ismereteket és javaslatokat olvashatunk Tekes Zsuzsanna, Domány Mária, Szentirmai László, Klárikné Varga Katalin, Mészáros Vincéné, Székely Andrea, Csombok József műveiből valamint ukrán nyelvű szakirodalmat is felkutattam, mely az Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma által ajánlott *Ukrán Óvoda* című módszertani könyv és ami következőképpen jellemzi a bábozás fontosságát a bölcsődés korban: a dramatizálás széles lehetőségeket tár fel a gyermek számára. A gyermek egy felnőtt segítségével, vagy önállóan utánozza a mozgásokat és hangok által az állatokat. Rövid párbeszédet folytat, megfelelően reagál a jelmezek és maszkok használatára (Білан, 2017, 36-37). Kiscsoportban a bábozás alkalmával a gyermek érzelmiileg reagál a játékokra, képes követni a fejleményeket. Saját véleménye van. Megpróbál egyszerű cselekedeteket közvetíteni (Білан, 2017, 84-85). A középső csoportos óvodás már képes egy egyszerű cselekmény kidolgozására, a szerepek elosztására. Folyamatosan ismerkedik a színházzal. Ekkor érti meg a gyermek, hogy a fényes díszlettel való játék jobban érzékelhető (Білан, 2017, 143-144).

A nyagcsoportos óvodás már jól érti a darab tartalmát. Ezért ösztönözni kell a gyerekeket a játék önálló megszervezésére. A gyermeknek már hozzá kell adnia kreatív elemeket a dramatizáláshoz (Білан, 2017, 213-214).

Dományi Mária kutatásaiban foglalkozott a bábművészet eredetével, a báb és a gyermek kapcsolatával valamint a bábozás különböző hatásaival. Mélyreható munkája segítséget nyújt eligazodni abban, hogy megismerjük mennyire is segíti elő a bábozás a személyiségformálást. A munkáiban kifejti, hogy az óvodában szerzett bábélmény más hatással van a gyerekekre, egészen más hatást nyújt ez, mint amit már felnőtt korban átélhet egy bábélmény során. A gyerek részére minden bábu élőlény. Ennek a lénynek saját hangja van és mozgása. Az, amit a gyerek számára előad, az maga a valóság.

A báb kiválasztásakor fontos szempont az, hogy puha és kellemes tapintású legyen a figura (Domány, 2001, 99).

A *bábjáték varázsa* című munkájában Domány Mária megállapítja, hogy a bábu az nem más, mint gyermek élő barátja. Együttes tevékenységük során alakulnak ki kapcsolatai a környező világgal. A bábu felruházza saját maga tulajdonságaival és külalakját is magához hasonlóvá formálja. A bábuknak ugyanolyan tulajdonságaik és igényeik vannak, mint a gyerekeknek. Különlegességük viszont az, hogy a gyerekekre és a felnőttekre egyformán hatnak (Domány, 2001, 99).

A bábok, kellékek és a díszletek egy tudatosan létrehozott, színes világot alkotnak. Ezekben csak a színelmélet által leírt törvényszerűségek alkalmazásával érhető el eredmény (Szentirmai, 2004, 1-17).

Szentirmai László munkája útbaigazítást ad a bábozni kívánók számára. A bábjáték az irodalom, a képzőművészet, a zene, a mozgás- és színművészet különleges egyesülésében jelenik meg, ebből kifolyólag összetett színművészeti ág és önálló műfajként tekinthetünk rá. *Szentirmai László Élmény és nevelés* című beszámolójában kifejti még, hogy a bábu egy plasztikai alkotás, egy ember által mozgatott szobor, amely a színpadon ennek a mozgásnak a hatására válik élővé. Ezt figyelembe véve elmondhatjuk, hogy minden tárgy rendelkezik a bábbá válás képességével csak mozgást kell biztosítani számára (Szentirmai, 2004, 1-17).

Az ének, a zene és a bábjáték hatása a gyermek személyiségfejlődésére című összefoglaló munkában *Kláríkné Varga Katalin és Tekes Zsuzsanna* arról ír, hogy a bábjáték már őshonos tevékenység, amely egyidős az emberi kultúrával valamint a művészetek megjelenésével is. Olyan értéke van, mely a felnövekvő nemzedéket és az előadókat együttesen formálja. Világa szimbolikus, saját törvény szerint mozog, igazodik a gyerek lelkivilágához. (Kláríkné-Tekes, 2009, 1-42).

A bábjátékban a cselekménynek az igazságot kell szolgálnia. Olyan erőt képes kifejteni a gyerek felé, melyet ebben a korban semmi más eszközzel nem tud elérni a szülő vagy akár az okatató. Nevelő hatása formanyelvében van. Ennek a felismerése segít hogy a gyerek értelmét és akaratát a megfelelő eredménnyel fejleszteni tudja. (Kláríkné-Tekes, 2009, 1-42).

A bábjáték alkalmazásának alapja felkelti az érdeklődést és biztosítja a figyelmet. *Csombok József Alkalmazott bábjáték a pedagógiai munkában* című írásában arról ír, hogy a tárgyak tulajdonsága szemléletessé a bábjátékos által közvetített cselekménysor élményén át válhat. Mindezeket a módszereket teszik változatossá. A játékokra a nevelőnek előre fel kell készülnie, fontos, hogy minél inkább mozgósítsa a játék a gyermekeket. (Csombok, é.n.,5).

A báb minden esetben rokonszenves a gyermek részére. Már a báb megjelenésével biztosítjuk az érzelmi kapcsolatot annak a feladatnak elérésére, melyet kitűztünk magunk elé (Csombok, é.n.,5).

I. BÁBJÁTÉK FOGALMA, HELYE A MINDENNAPOKBAN

A bábművészetet az összes műfaj összefoglalásának tekinthetjük. Az előadóművészetek legmagasabb fokán áll. Mindez pedig azért lehetséges, mert a bábosnak mindent tudnia kell: például a testről, legalább annyit, mint egy táncosnak; de a bábja, bármikor leküzdheti a gravitációt is. De jártasnak kell lennie más előadóművészeti műfajban is, mint például prózában, énekben, pantomimben, hiszen a bábja így lehet csak képes hiteles önkifejezésre. Persze ez a kényszere nehéz súlyként hatna a bábosra, ha erről a játéka közben tudása is lenne. Akár a nem játszás fogalmát is eredményezhetné. De a bábművészetben jelen van a mindenáron játszani akarás fogalma, mely nem korlátozza a szabadságot és a képességet sem kérdőjelezi meg. Egy a cél: életre kelteni a bábót (Gyergye, 2018, 4).

Minden olyan játék, amely valamilyen eszközt mozgatójával kelt életre, eljátszik egy szerepet és megpróbál kifejezni valamit, az mind a bábjáték fogalmába tartozik. Az eszközök különbözőek lehetnek: lehetnek tárgyak, de lehet akár maga a test is, a kéz különböző részei is, amelyek mozgással figurát, hangulatot szeretnének kifejezni. Ezt a nem megszokott életre keltést a figura vagy tárgy átlelkesítésének nevezzük. Ez a bábjáték legfontosabb eleme. A bábjáték, a bábozás az emberi művészeti tevékenység nagy hagyományokkal rendelkező ága, mely széles nevelő munkát fejt ki. A pedagógiai bábjáték pedig egyik eszköze a nevelési folyamatnak, melyet alkalmaznak az óvodában és az iskolában valamint az iskolán kívüli foglalkozásokon is. Összetett tevékenység révén magába foglalja az anyanyelvi, irodalmi, zenei, képzőművészeti, mozgásos-táncos nevelés feladatait. Segítségével formálható a gyerekek erkölcsi értékrendje, esztétikai érzéke (Székely, 2006, 9).

1.1. A játék és a bábjáték kapcsolata

A játék szerves része volt az ember életének még azelőtt, mielőtt ismerték volna nevelő hatását. A játékban, mint tevékenységben a gyerekek ismeretet és készséget szerezhetnek, környezetüknek új lehetőségeit lelhetik fel benne minden kényszertől mentesen. Fejlődéséhez két dolog szükséges: a spontán és aktív megismerés valamint a tanulás (Maár, 2009, 44-55).

A játékok elősegítik a gyermekek spontán tevékenységét, fejlesztik kreativitásukat, beszédüket és kifejezni akarásukat. A játék alkalmazható a gyermek megismeréséhez, felzárkóztatásához és önálló tapasztalatszerzéshez. (Réthy, 1985, 26.).

A játék kiváló alkalmat nyújt arra, hogy közvetlen kapcsolatot alakítson ki a pedagógus és gyermek között és magának a tanulásnak is a kezdetét jelentheti. A játékok egyrészt motiválnak, fejlesztik a kreativitást, másrészt segítik a döntéshozatalt valamint a problémamegoldást is (Maár, 2009, 44-55).

„A játék mint tevékenység örömet okoz, hatása sokszor katartikus erejű. Élménye jelentős szerepet tölt be a személyiség gazdagításában, a tanulásban, a gondolkodási műveletek gyakorlásában.” (Takács, 1999, 48.). A játékokat megalkotó szabályokban több éves tapasztalatok figyelhetők meg és ezek a tapasztalatok a játék által adódnak át. (Takács, 1999, 48.)

A bábjáték egy önálló műfaj, melynek jellemzője a formai gazdagság és az összetettség. A többi műfajtól egy dologgal, a bábtárgy használatával különül csak el. A bábelőadásban a színészt egy bábu testesíti meg. A játékos személy ezen a tárgyon keresztül jut központi szerephez. A műfaji sajátosságokat figyelembe véve négy kategóriát foglal magába a bábjáték: a művészi-, vásári-, népi-, alkalmazott bábjátékot. Az első három a színjátékból származtatott műfajnak tekintjük, a negyedik a személyiségfejlesztés egyik eszköze (Kaposi, é.n, 4-6).

Művészi bábjáték

“A művészi bábjáték célja a bábbal mint tárggyal alkotott előadás létrehozása, színpadra állítása. Az alkotói folyamat végén egy rögzített szerkezet mentén létrejött táru a nézők elé. E műfaj játéktere elsősorban a színpad, közege a bábszínház” –fogalmazza meg munkájában Láposi Terka és Arany Erzsébet (Láposi é.n, 4).

Vásári bábjáték

A vásári bábjáték dinamikus, elsősorban komika vagy bohózat lehet és a legfőbb célja az előadás. Láposi-Arany szerzőpáros így íróla: “a színpadra állítási modell hagyománya eltérést mutat a vásári és művészi bábjáték között. A tradíciók generációk közötti áthagyományozódásának módja, a bábos-nézői viszony közvetlensége1, egymásra való „eleven” reagálása, a nyílt színen történő rögtönzések létjogosultsága a színpadra állítás hagyományának legfőbb kritériumai”(Láposi é.n, 4).

Népi bábjáték

A népi bábjáték a a folklór része és így a népköltészethez kapcsolódik szorosan,. “Itt a bábtárgyak a szellemi jelenségek hagyományos formát öltött kísérői, eszközei”

(Láposi-Arany, é.n, 5). Kialakulását tulajdonképpen az ember utánzási kedvének köszönheti. A népi bábjáték a hiedelmekkel is kapcsolatba hozható. Lényeges műfaji elemének az ismétlődéseket tekintjük. “E műfaj lényeges jellemzője a lélektani szükségleteknek, a közösség fennmaradásának, a megújulás jelenségének, a mássá válás lelki élményének és a drámai extázisnak biztosítása”(Kaposi é.n, 5).

Alkalmazott bábjáték

Az alkalmazott bábjáték fő eszköze a drámai megjelenítés. “Célja a személyiség- és képességfejlesztés, attitűdök és viselkedések alakítása, a motivációs rendszerek áthangolása, de a személyiség összetevőinek diagnosztizálásában való segítségnyújtás is” (Láposi-Arany, é.n, 6). A bábozó a bábbal való játék alkalmazása során, a tárgynak az eszközjellegét ragadja meg. Mindezek tudatában az eszközszerűséget helyezi előtérbe. A játékon túl a cél érdekében gyógyít és nevel egyszerre (Kaposi, é.n, 4-6).

A bábozás elsősorban játék. A babával játszó gyermek tevékenységéből vezethető le. Ennek következtében felhőtlen örömet biztosít a gyermek számára. Segít ismeretek elsajátításában, segít kapcsolatot teremteni a világgal, a körülvevő környezettel. Ami viszont nagyon lényeges, hogy mindenféle hatást játékosan dolgoz fel.

A bábjáték alkalmas módszerként ajánlott a gyermeki személyiség fejlesztésére is, a kapcsolatok kialakításában is segítséget nyújthat. A gyerek egy kis bábuval hamarabb képes kapcsolatot teremteni, mint a számára ismeretlen felnőttel. A játszó gyermek így hozzákapcsolódik mindenkihez, akit játszótársnak tart. Ezek megnyílik egy út gyermek és felnőtt, gyermek és gyermek között (Kaposi, é.n, 4-6).

Az alkalmazott bábjáték fejlesztő hatása több készségfejlesztő területen is kimutatható. Ezek a következők lehetnek:

Az alkalmazott bábjáték fejleszti a beszédkésztséget. A gyereket körülvevő környezetnek nagy hatása van a beszéd kialakulásának folyamatára. A kisgyermek érzelmileg nyugodt és beszédes környezetben észrevétlenül megtanul beszélni, de bármilyen érzelemzavar az beszédében is azonnal megnyilvánul. A bábjáték színes világa örömeztet, vidámságot kelt a gyermeki lélekben, s ez hatással van beszédére, ami által a beszédét is színesebbé és változatosabbá teszi. A bábokkal történő mesemondás, verselés, énekelgetés nagymértékben hozzá járul a gyermek beszédkésztségeinek fejlesztéséhez (Láposi-Arany, é.n, 6-13).

Az alkalmazott bábjáték fejleszti a ritmusérzéket. Az énekes és mondókás bábozás során az egy ritmusra táncoló figura, a gyerek figyelmét is magával ragadja. Ennek hatására ő is ringatózni, tapsolni kezd az általa érzékelt ritmusban. Ez része a vizuális

nevelésnek, mivel maga bábjáték esztétikai hatása is egyben. A bábu a gyerek számára egyrészt látványt nyújt, másrészt a báb az egy mozgó figura. A benne lévő mozgatói lehetőség tevékenységre ösztönzi a gyermeket. Fejleszti az érzékeit, mivel a bábjátéknél mozgás és szó egybefonódásával alakul ki maga a játék. Ez a két tevékenység együtt fejlesztő hatással van a gyermek szem-kéz mozgásának összehangolásában és a beszédképesség fejlesztésében egyaránt (Láposi-Arany, é.n, 6-13).

A bábu a gyermekben egy eleven lény benyomását kelti: így látás, hallás és tapintás élmény formájában nyújtja az ingereket és ebből kifolyólag alaposabb megismeréshez vezet. Készségeket és fejlődési szintet is mutat azáltal, hogy a bábjáték élményeket hordoz, közvetít egy értéket vagy egy érzést, és mindezeknek az átélését is jelenti. A játékon keresztül meg tudjuk ítélni a gyermek mozgásfejlődését, találékonyságát, megfigyelő- és alkalmazkodóképességét, beszédfejlődésének a fokát. A csoportban játszás során, szociális képessége, érzékenysége nyilvánul meg természetes formában. A játék során felszínre kerül a hatalmaskodás, rejtett agresszió, az ingerlékenység, a szeszélyesség, az ellenségeskedés, de megfigyelhető a féltékenység, a gátoltság, a túlzott engedelmesség és a bohóckodás is. Mivel az önállóságot kíván a gyermektől, ezért önbizalmat és bátorságot ad. A bábu élőként hat a gyerekekre, ezzel fejleszti annak érzelmi és akarati életét, fantáziavilágát, ami által jellemet és akaratot is formál. A bábu jól ösztönzi a gyermek megismerő tevékenységét. Tartósan fenn tudja tartani érdeklődését. Ezért az értelmi funkciók fejlesztésének is hatásos eszközeként tekintünk rá (Láposi-Arany, é.n,6-13).

1.2 A bábjáték jelenléte az óvodai nevelésben

Több olyan örömforrás van a játékban, ami fellelhető a bábszínház gyökerei között is. Ezek: az átváltozás, a titok feszültsége, az illúzió, a humor, a ritmus. A bábjáték ezért is alkalmas, hogy a gyermekek játéktevékenységei közé is bevonuljon. Nemcsak szórakozásként, hanem mint alkotó tevékenységként is érdemes használni (Juharosné Molnár, 2003, 18).

A bábjáték igazi hatása a gyermekek spontán reagálásán mérhető le. A gyermekek bábjátékos élményének forrása a bábszínházi előadás, és az óvodai élet keretében történő bábozás. Van olyan gyermek, akinek otthon báboznak a szülei vagy saját maga is bábozhat. A bábjáték nyújtja a legközelebb álló színházi élményt és szórakozást a kisgyerekeknek. Bárhol is bárhogy jelenik meg a báb a gyermekekben felfokozott

érzelmeket kelt és mély nyomokat hagy. Ez a hatás rejti nevelőértékét az oktatás és nevelés minden területén. Formálja a gyermek személyiségét (Bakay, 1974,26).

A bábjáték egy művészeti ág, melyben törvényszerűségek érvényesülnek esztétikai vonalon. A bábnak van egy formanyelve, melyen keresztül beszél a gyermekhez. Ezért használatakor figyelni kell a beszédre, énekre, a bábok megformálására, mozgatására, és magára az előadott dolgok tartalmára. Sokat számít a gyermek fejlettségi foka, életkori sajátossága. Az óvónő és a gyerek az előadás során szerepelhet: előadóként egyedül, előadóként gyermekekkel, előadóként kollégákkal, nézőként, de lehetnek még előadók maguk a gyerekek. A gyerekek szintén adhatnak elő egyénileg, csoportosan, de gyors szerepcserék is lehetségesek. Fontos szempont az, hogy a játékban vagy magában az előadásban ott legyen a mozgékonyosság, mely lehetővé teszi, hogy igény szerint bármikor csatlakozni lehessen egy adott előadáshoz. Vannak olyan érzések, melyek egy előadás hatására törnek elő a gyerekből, ezért biztosítani kell azt a pillanatot, amikor ezt az érzést kifejezheti. A saját maguk által bemutatott előadások nagyobb hatást gyakorolnak a gyerekekre, mint azok, melyeket hivatásos színészek adnak elő (Székely, 2006, 13).

1.3. Technikák és módszerek bábok készítéséhez

Az óvodában érdemes a bábokat közösen elkészíteni a gyerekekkel. Figyelembe kell venni a gyerekek ötleteit, elképzeléseit. Maga az alkotás folyamata felszabadító és fegyelmező erővel bír. Minden alkotási folyamatot megfelelően kell irányítani a kitűzött cél figyelembe vételével. Amikor a gyerek alkot, kedvet kap az önkifejezésre és az a kedv a visszahuzódóbb gyerekeket is eléri (Juharosné Molnár, 2003, 10).

A gyerekek a díszleteket is maguk készíthetik el. Ehhez a kedvet és az igényt az óvónő kell, hogy kialakítsa. A szándékot fel kell ébreszteni, a lehetőségeket be kell mutatni. Ezek ismeretében a gyerek képes munkához látni. A munka fázisát is előtte ismertetni kell. Az óvónő több bábót is készítsen el a csoport előtt. Ezzel ösztönözze és hozza meg a kedvet a bábkészítéshez. Mindenek előtt ismerni kell a csoport teljesítő képességét. Nem szabad, hogy a feladat meghaladja a gyerek képességét és kudarcként élje meg a bábkészítést. A nehezebb részeket az óvónő maga készítse el (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 26).

A bábkészítési technikák alkalmazása során szükséges bizonyos fokú általános tervezői ismeret megléte. Ezek közül néhány fontosabb elem a következő: a síkbáboknál a bábu egy szögből látszik, és ennek kell kifejezőnek lennie. Ha a mozdítható rész, nincs a

bábon, olyan semleges testtartást kell hogy kapjon, amelyben a kialakuló változó póz nem zavarja meg a folyamatos történetet. Ha az alakunk keze fel van emelve, akkor ez a báb mindig hadonászni fog. A síkbábok esetében a körvonal és a színfoltok kiemelése a fontos.

Az árnyjátéknál a báb körvonalának az erőssége a legmeghatározóbb. Figyelni kell a mozgás során a mozgás hevedésére és a mozgáshoz szükséges távolságra is.

A kesztyűsbáb készítésekor azt kell eldönteni, hogy hány ujjunkra húzzuk majd fel a bábót. A szabásmintát először is papíron készítsük el a következő utasítás alkalmazásával: középen, függőleges tengelyként a mutatóujjunk, és legjobban széttárva egyik oldalon a hüvelykujjunk, a másik oldalon a másik a három ujjunk összefogva. A bábhoz választott anyag rugalmas legyen. Az anyag színe igazodjon a megszemélyesítendő bábkarakterhez. (Juharosné Molnár, 2003, 11-12).

A báb jellemző sajátosságait Mészáros Vincéné így foglalt össze:

- a) esztétikai igény, külső forma: bármilyen funkciót is tölt be egy báb, annak esztétikai hatást kell hordoznia
- b) a báboknak kora legyen: a kis jelzővel ellátott állatok magukon viselik a fiatalság jellemző tulajdonságait
- c) a báb mérete igazodjon a gyerek életkorához. Kisméretű bábokat jobban szeretik az óvodások, mivel saját magukhoz hasonlítják őket. Mivel az óvoda kis méretű nézőtérrel rendelkezik, ezért ehhez igazodjon a bábok mérete is.
- d) stilizáltság, formában, hangban, mozgásban: a jól elkészített báb egy egész embertípus jellegzetes vonásait mutatja be. Nem torzíthat a báb. Szerencsés, ha puha, meleg színű anyagból tudjuk elkészíteni a bábót. De stilizálni kell a díszletet és a kellékeket valamint a beszédet és a mozgást is. A gyerek ez által fedezi fel a játékban a legtöbb humort.
- e) szimbólumalkotás: a bábjáték külön szimbólumrendszerrel rendelkezik, melyen keresztül a gyermek tájékozódik (Mészáros, 1975, 41).

Akkor alkalmazzuk sikeresen a bábjátékot, ha az észrevétlenül beépül az óvodai nevelésbe azáltal, hogy foglalkoztunk sajátosságaival, követtük pedagógiai irányvonalát és alkalmazzuk módszereit. A bábozás egyfajta természetes játékként kell, hogy megjelenjen a gyerekek óvodai életében. (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 41-43).

1.4. Bábjáték alkalmazása az óvónő által

Az óvodában a személyiség bábjátékkal való fejlesztése egyrészt az óvónő bábjátéka által történhet, ami egy befogadó tevékenység, amikor a gyermek csak szemlélője az előadásnak; másrészt történhet a gyermekek bábjátéknak tevékenysége által. A bábokat a gyerek önállóan készíti el és szerepelteti. E folyamat feltétele, hogy: a bábjáték során kilakult fejlesztő hatás mellett ismerjük a gyakorlatban való alkalmazási módját is (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 12).

A bábjáték örömet okoz, neveli a gyermekeket, az óvónő számára viszont gondos felkészülést jelent. Az óvónő tudjon játszani és magával ragadó élményeket adni (Bakay, 18, 33).

Az óvodában játszott bábjátékok sajátosságaik szerint, a gyermek személyiségének fejlesztésében máshol nem találhatóak meg. Ezek a tényezők következők: a gyerekek hangulata, az óvónő előadásmódja és aktivitása, a tárgyi környezet, nézőtér és játéktér. A bábukkal tudni kell játszani, az azonosulás csak akkor megy végbe ha megfelelő szakmai ismeretek birtokában van az óvónő (Mészáros, 1982, 31).

Az óvónő folyamatosan játszik a növendékek előtt. Játékával alkalmazkodik az óvodai korosztályok jellegzetességeihez (Mészáros, Kisné Polyák, 1975).

Az óvónő tudatában kell, hogy legyen a bábjáték gyakorlatával, annak törvényszerűségeivel. Mindezek célja a megfelelő hatás elérése az előadások során. A pedagógus előadása értéket kell, hogy közvetítsen, személye mintaként szolgál a gyerekek előtt. A bábjáték mindig igazodik gyermek vizuális beállítottságához, gondolkodásmódjához és mozgásos élményt garantál (Pázmány, Ingták, 2016).

A bábjáték során az óvónő maga is szereplővé válik. Ha kell táncol, ha kell, negatív szerepbe is bele bújik, ám arra oda kell figyelnie, hogy stílusa mindig a gyerekhez igazodjon. Értékelése során is csak dicsérhet vagy buzdíthat. Az eredményes munkavégzés csak közösen történhet, de nem egyforma mértékben. A figyelem az egyéni megoldásokra is irányul, hiszen értéket akkor kap a gyerek játéka, ha egymást kiegészítésére szolgál (Juharosné Molnár, 1989,10).

A bábu az óvodában módszertani eszközként jelenik meg a pedagógiai bábjátékozás alkalmával. Segítségével a legkisebbek az új fogalmakkal ismerkednek meg. A bábu befolyást gyakorolhat a kisebbek egyéni képességeire, tulajdonságaikra, ezért alkalmazható a bábu az erkölcsi, esztétikai nevelés eszközeként is. Szerepet kap még a gyerek szellemi érettségének fejlesztésében is (Szőke, 2013, 16-17).

Bábjáték a kiscsoportban

Az óvodában azt a legértelmesebb játszani, ami a gyereket a legjobban érdekli.

A kiscsoportban az óvónő és a gyermekek közös tevékenységén alapul a bábjáték. A bábozás első szakasza az óvónő játéka, kezdetben egyszerűnek tűnik, ám a közös kapcsolat kialakításában döntő hatása van. A báb segítségével teremtődik meg az otthonias légkör, a bensőséges hangulat, melyben a gyerek jól érzi magát és kötődést érez társai és óvónője felé. A játék során kialakult helyzetek és hatások során a bábu által közvetített élmények kielégítik a gyerek szeretetigényét. Ez a folyamat báb nélkül hosszabb idő alatt alakulhat csak ki. Fontos, hogy az első bábos élmény egy bábon keresztül alakuljon ki. (Mészáros Vincéné, Kisné Polyák, 1975, 13). Nem szerencsés az első bábos óvodai élményt bászínház útján megszerezni. Pedagógiaiilag jobb, ha az óvónő egy bábbal maga közvetíti az élményt, amivel személyes kapcsolatot teremt, felkelti az érdeklődést és irányítja az előadást (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 13).

Sok óvodás többszöri bábélmény után érti meg a bábjáték különlegességét azt, hogy ezen figura által közvetítheti mások számára gondolatát, félelmét és vágyait. Ezzel válik az óvodás első színházi élményévé. Jellegzetessége pedig a mese és valóság tudatának egyensúlya. A pedagógus a gyermekek jelenlétében bármikor előveheti a bábokat és meséket, mondókákat és verseket közvetítve jut el egy-egy gyerek tudatába. Az óvónő saját maga dönt afelől, hogy mikor és mit játszik, hiszen kiscsoportban minden nevelési feladat megoldásában segítséget adhat a báb (Mészáros Vincéné, Kisné Polyák, 1975, 14).

Bábjáték a középső csoportban

A középső csoportban óvónő bábjátékára maradandóan jellemző a bensőséges kapcsolatteremtés, a családi légkör kialakítása, de figyelembe veszi a gyerek fejlődésében végbe ment változásokat. A mozgás szerepét felváltja a tárgyra való irányulás. Ez a korosztály a bábokra, mint színpadi tárgyakra képesek koncentrálni és nemcsak arra, amit az csinál. Szükségessé válnak a kellékek és a díszletek, a gyermekek figyelemmel követik a bábjáték módszerét is. A spontán játék kibővül az előre eltervezett játékokkal is, változatosabb lesz a bábok technikája is. A báblátáson kívül már figyelembe kerül a bábokat mozgató személye is, ezért bábjáték helye az asztalról a paraván mögé helyeződik át. A gyerek elkezd érdeklődni a bábkészítés technikája iránt. (Mészáros Vincéné, Kisné Polyák, 1975, 21-22).

Középső csoportban már bevonhatjuk a gyermekeket a bábkészítésbe. Ez fokozza játék kedvüket, ám az igény megalkotója mindig az óvónő. A gyermek munkájához fel kell készíteni a szándékot, ismertetni kell és bemutatni a rendelkezésére álló lehetőségeket. A

munka fázisait mindig az óvónő mutatja be. Minden mozdulatot szóval kísér, melyben ösztönöz és kedvet teremt a saját bábu elkészítéséhez. Minden korosztály képességének megfelelő bábu elkészítésben jeleskedhet csak és erre az óvónőnek oda kell figyelni. A báb fejleszti a gyermek figyelmét, beszéd és kifejező képességét, megmozgatja őket és növeli kifejezési kedvüket (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 26).

Bábjáték a nagycsoportban

A nagycsoportban a gyermekek esztétikai igénye és fogékonysága megnő. Nemcsak a báb szépségét látják, hanem a bábbal együtt a színpad egységét is észre veszik. A szövegértés mellett már a szép kifejezésekre és a szereplők hangszínekülönbségeire is felfigyelnek. A mozgásban az apró mozzanatok is feltűnnek és értékelik a humort. Megjelenik a bábtechnikák iránti érdeklődés, mely információk gyűjtése útján rögzül. A gyermek számára nagy élmény az előadás, de még nagyobb az, amikor már megismeri a bábkészítési módokat is. Az óvodai barkácstevékenység során számos lehetőség adódik a különféle anyagokból való figurák elkészítésére, amelyek a bábozás kellékei lehetnek: termésekből, növényi részekből, textilekből vagy műanyagokból sokféle bábót tudnak a gyermekek készíteni, óvónői segítséggel. E légkört megteremtve a gyermekek is szívesen vesznek bábót a kezükbe, amivel felelni tudnak az óvónő kezén lévő bábnak. A játékélményt az utánpótlási kedv adja meg. Az óvónőnek figyelni kell arra, hogy a bábjáték kezdete előtt már lehetőséget teremtsen a gyermeknek a csatlakozási lehetőséghez az előadás folyamán. (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 27-28).

1.5 Bábjáték alkalmazása óvodás gyermek által

A kicsi gyermek is örömmel nézi a megmozdult bábót, mely hat a gyermek egész belső lényére. Hatása az évek múlásával összetettebbé válik. A báb segíti az óvodás gyermeknek a világot megismerni, utat mutat felnőttek világának értékrendjében. A bábu hatása mindig maradandó, mivel az érzelmekre hat és ezen keresztül az értelmi, gondolati fejlődést biztosít. A gyermek biztonságérzetén kívül az énképét is erősíti: a legkisebbként élő gyermek nagyobbak és erősebbnek, sőt okosabbnak érezheti magát a kis bábuval szemben. A bábu sokszor kéri a gyermek segítségét saját bajának rendezésére, ami által segít a gyermek világának rendezésében. Erősíti az összetartozást és a felelősségérzetet. A ritmuson és a zenén keresztül nevelő hatást fejt ki. Fontos, hogy a bábon keresztül minden gyermeket meg tudjon szólalni (Juharosné Molnár, 2003, 2-5).

A nevelő hatás a bábjáték fontos eleme. Ennek formája lehet közvetlen, ami a konkrét nevelési feladat végrehajtását szolgálja, vagy közvetett, ami nem közvetlenül értékelhető. Abból adódóan, hogy esztétikai, irodalmi, művészi, érzelmi értéket is hordoz szerepet enged a fantáziának. A nevelő hatást a történet adja meg, amihez fontos figyelembe venni (az előadásra szánt darab kiválasztásakor) a célközönség életkorát. Az életkor figyelembe vétele mellett fontos még a játékosság és az, hogy a cselekmény amit a bábjáték közvetít játékosan élményszerű legyen (Szőke, 2013, 33).

A gyermek játéka kétféle lehet: *spontán vagy előadászerű*. A spontán játék saját élmény bemutatására szolgál vagy a felnőtt által előkészített bábuval való utánzás. A gyerek a bábu segítségével kimondja vágyait és könnyebben tud kapcsolatot teremteni a külvilággal. Elsőnek nem a közönségnek játszik a gyerek hanem magának, sőt kimondottan zavarhatja az, ha figyelik a játékát. Háromévesen viszont képes élvezni a felnőtt játékát és kéztetést érez utánozni is azt. Tisztában van azzal, hogy a bábót neki kell mozgatni, de mégis hiszi annak eleven voltát. Bábelőadásához már igényli a közönséget, szívesen játszik párban és a felnőttek játékát utánozza (Juharosné Molnár, 2003, 8).

Az 5-6 éves óvodás az óvónő vezetésével már komolyan átélt játékot képes bemutatni, mely mögött kitartás és összmunka rejtőzik. Itt nem az előadás külsődleges sikere a lényeg, hanem a játék, a rögtönzés és a közös élmény öröme (Juharosné Molnár, 2003, 9-10).

A gyermek bábjáték a kiscsoportban

A gyermek bábjátéka már a kiscsoportban elkezdődik, melynek elindítója az óvónő élményt nyújtó játéka. Tartalmi átélés itt még nincs, a mozgás a vezető tevékenység ennek utánzásában. A gyermek magának a cselekvésnek örül, a funkció öröme hordozza a lényegét. Ezután következik a bábok felfedezése és megismerése valamint birtokba vétele. Mindez történhet asztal mellett vagy éppen a paraván mögött. A bábhasználat még bizonytalan nincs kapcsolatteremtési szándék benne, de fokozatosan irányul a figyelem társai és az óvónő felé. Nagyon fontos az óvónő jelenléte ekkor. Reakciójával ösztönöz és további megnyilvánulásokra készlet.

Az óvónő feladata felhívni a figyelmet a bábokra, megteremtenia azt a helyzetet, melyben a gyerek a bábokkal való cselekvést elkezdi. Nem szabad erőltetni soha a játékot, engedni kell, hogy passzív szemlélője is legyen a gyerekek közül az előadásnak. Ezeknek a gyermekeknek felhívhatjuk figyelmüket a bábokra de nem kényszerítjük rá őket. Sok gyerekkel lehet beszélgetést folytatni a paravánon keresztül, így gyakorló játékot folytat (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 28-29).

A gyermek bábjátéka a középső csoportban.

A középső csoportban gyermekek a kiscsoportban ismert játékot folytatják. Az óvónő feladata, hogy a gyermekek tárgyak iránt való érdeklődését új bábfajták megjelenésével tartsa életbe ezzel is fokozva a játékkedvet. A különféle bábok megismerése megával hozza azok elkészítésének igényét is. A báb megoldásul szolgálhat nehéz helyzetekből való kijutáshoz is. A gyermek először az óvónő játékát utánozza és ebben leli örömét. A bábozás alkalmával nő a saját ötletek száma, önálló gondolatok születnek, mivel a világot a gyermek magához alakítja. Itt olyan események jöhetnek szóba, melyek a gyermek számára jelentősek. A gyermek csak beszéden keresztül kelti életre a bábját, amint a báb elhallgat és nem mozog, babává válik. Ez a bábozás babázásra történő átváltása a gyermek játékát változatosabbá teszi (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 31).

Az óvónő a gyerekek játékát elősegítheti, ha bábos élményt nyújt saját játékával. Ezzel kedvet ébreszt az utánzásra. A báb segítségével kapcsolatot keres a visszahúzódó gyermekkel. Az óvónő segítse az önálló bábalkotás igényének kialakítását, mellyel fokozni tudja az alkotó kedvet, és ezzel motiválja is a gyereket (Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 32).

A gyermek bábjátéka a nagycsoportban

A nagycsoportos gyermekek kellő fejlesztés és irányítás mellett már szívesen játszanak el meséket, mely során eljuthatnak arra a színvonalra is, hogy képesek színházélményt nyújtani. Arra viszont figyelni kell, hogy a bábjáték kötetlen maradjon, helytelen a leírt szöveg betanítása és a szigorúan meghatározott bábmozgatások. Helyes módszer a szükséges bábok elkészítése, a feltételek megteremtése és a szabad játékgyakorlat. Ezzel kibontakozik a gyerek önálló, egyéni és kötetlen bábozási tevékenysége.

A gyermekek játékában három megkülönböztető jegy különül el.

1. utánzó vagy reprodukáló játék, melynek lényege, hogy a gyerek azt a mesét játssza el amit már előzőleg bemutattak neki.
2. rögtönzött, önálló alkotó játék: kisebb csoportokban a gyerekek maguk találják ki a bábjáték témáját és a téma ismeretében rögtönöznek egy mesét
3. projekciós játék: a gyermek tükröződése és viszonyulása a környezetéhez (Mészáros, Kisné Polyák, 1975).

II. AZ ÓVODAI BÁBJÁTÉK ALKALMAZÁSA ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ ESZENYI „SZIVÁRVÁNY ÓVODÁBAN ÉS A SZALÓKAI ÓVODÁBAN

A bábjáték szerepe, hogy fejlessze a gyerek személyiségét és képességét, rossznak ítélt viselkedési formákat a helyes irányba terelje. Egyszerű eszközöket alkalmaz, arra sarkall, hogy az alkalmazott eszközök állandó használatban legyenek. A bábjáték tehát fejleszt és nevel.

A bábjáték fontos célja még, hogy az általa közvetített és elsajátított ismeretek használhatóak legyenek az életben is, motiváló legyen, személyesebbé tegye a kötődéseket akár óvodás és óvónő között is, ne alakuljanak ki csak homogén csoportok és felhívja a figyelmet arra, hogy egy célt több úton is el lehet érni. A bábjáték mindig igazodik a óvodás életkori sajátosságaihoz, fejleszti a gyerekek kommunikációját, kíváncsiságát, önkifejezését, kapcsolattartását és kapcsolatépítését, valamint ritmusérzékét.

Az óvodai bábjáték alkalmazhatósága kapcsán *hipotéziseim* a következők:

- 1) a bábozás személyesebbé teszi a bábozó és néző közötti kapcsolatot (óvónő-gyerekek, gyerekek-gyerekek relációban);
- 2) normákat tanít, gátlásokat old fel és értéket közvetít a gyerek számára;
- 3) a bábjáték előfordulása az óvodai közegre korlátozódik.

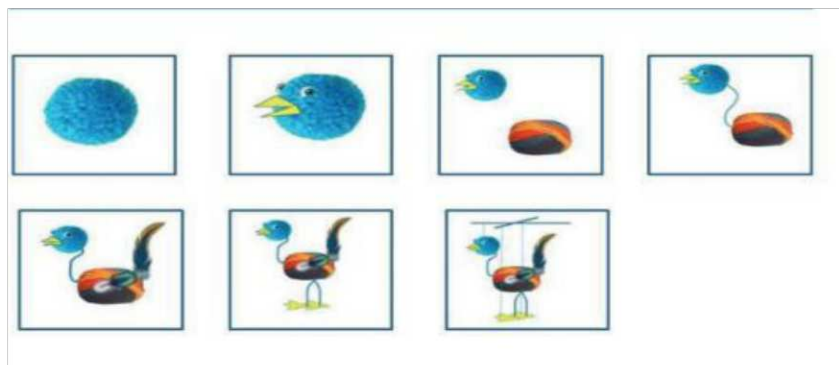
Kutatásomat a résztvevő megfigyelés, és önálló kísérletezés (bábjáték-bemutató, spontán helyzetek kialakítása, eszköz-készítés) valamint kérdőíves felmérés módszerével végeztem.

Munkámat az Eszenyi „Szivárvány” óvodában kezdtem el még október folyamán. Mivel a karantén szabályok betartása miatt új gyerekeket nem lehetett felvenni az óvodába, ezért úgy gondoltam, hogy a 10 nagycsoportos gyerekekkel a múlt év telén és tavaszán elkészített bábokkal fogok foglalkozni. Ezt a folyamatot a gyakorlás és a további közös munkára való ráhangolódás miatt tartottam szükségesnek.

A gyerekek nagy örömmel fogadták a már ismert bábokat és szinte azonnal sikerült motiválni őket a három pillangó című mese eljátszására. A három kismalac meséjét hasonló módon sikerült bábbal bemutatni. Mindez annak köszönhető, hogy a gyerekek részesei voltak ezen bábok elkészítésnek, valamint a bábok elérhetőek voltak számukra a folyamatosan, így bármikor elővehették őket a játék során.

2020 tavaszán a kialakult járványügyi helyzet miatt a tervezettekből egy bábkészítő foglalkozást nem sikerült a gyerekekkel elvégezni. Szeptember közepén a nagycsoportos gyerekekkel ennek a feladatnak a megvalósításába kezdünk bele.

A többszöri bábéladások és bemutatók után a nagycsoportosokkal egy marionettbábót készítettünk volna. Ehhez más különböző feladatok is kapcsolódtak, aminek segítségével a gyerekek logikai időrendbe állítani a bábkészítéshez szükséges képeket.

1.számú kép: Marionettbáb készítését ábrázoló képek

A következő utasítások szerint dolgoztak:

- Készítsünk kötéláncos állatot!
- Mely állatok mozognak magabiztosan magasban kifeszülő dróton?
- A képeken a madárkészítés menetét látod. De összevissza keveredett a sorrendjük. Tedd a képeket magad elé abban a sorrendben, ahogy a madár elkészül!

Értékelést a következő szempontok szerint végeztem el:

- megfigyeltem, a képek sorrendjének felcserélését
- megfigyeltem a nagyfokú bizonytalanságot a sorrend felállításakor
- megfigyeltem a helyes, gyors megoldást.

Ebben a feladatban nem egyszerűen a bábozást követték nyomon a gyerekek, hanem maguk készítették el a szükséges kelléket. Elsősorban képet kaptak, melyen a bábkészítés folyamatát időrendi sorrendbe kellett kirakni. A jelenlévő 10 gyerek közül 7 megtalálta a helyes logikai sorrendet. Ebből arra lehet következtetni, hogy a gyerekek logikai gondolkodása az életkoruknak megfelelő szinten van.

A következő feladat egy átfordítási képessége folyamkövetés ábra alapján volt. A sorba rendezett képek alapján kell elmesélni, hogyan készül a marionett-madár. Minden gyerek csak egy képről mesélhet.

A következő utasítások szerint dolgoznak:

- Tedd ki magad elé a 7 képet! Ujjaddal kövesd, melyik képnél tartunk!
- Mindenki egy képről mesél. Amikor rád kerül a sor, mondd el, mit látsz a képen.

Értékelésnél megfigyeltem, hogy a társak mondandója alapján mennyire tudja követni a képek sorrendjét. A sorrend követés 8 gyermeknél hibátlan volt, kettőnél viszont segítenem kellett. Kerek, egész mondatos válaszokat 9 gyerek adott, 1 gyerek válasza csak egyszavasak voltak. Tehát a bábkészítés folyamatának ebben a fázisában a gyerekek szókincsét és beszédfejlődését is nyomon tudjuk követni. És ezzel a következő hipotézist tudom igazolni: a bábkészítés fejleszti a gyerek szókincsét.

Ezután következett a tényleges bábkészítés, mely során a finommotorikus, vizuomotoros koordinációt figyelhettem meg (2. számú melléklet, 3. számú kép). Ezzel konkrétan bizonyítani tudom azt a hipotézisem, miszerint a bábkészítés a kézügyesség finomodását segíti. A kítűzött feladat a marionettmadár elkészítése.

A játék elkészítésének lehetősége a legtöbb gyermeknek elég motiváció ahhoz, hogy a legtöbbet hozza ki magából. Ha ennek ellenére nehézséget jelent számára a pomponkészítés és a fonalgombolyag feltekerése, akkor az vélhetően a finommotorika fejletlenségét jelzi. Mindkét feladat monoton, befejezéséhez a gyerekek erőfeszítésére van szükség. A színösszeállítás, a madár díszítése a kreativitást mutatja.

A gyerekek a következő utasítások szerint dolgoztak:

Készítsük el a madarat a valóságban is!

- Készítsünk pompon a fejéhez!
- Ragasszunk gyöngyből szemet, színes papírból csórt!
- Gombolyítsunk fonalat a testéhez!
- Kössük össze zsinórral a fejét és a testét!
- Ragasszuk fel a szárnyakat és a farktollat (lehetőség szerint igazi toll-ból, ennek hiányában színes papírból vágjunk ki)!
- A lábakon fűzzük át zsinórt és csomózzuk a testhez!
- Rögzítsünk a fejhez, a testhez és a lábához damilt (vagy vastagabb cérnát)!
- Kötözzük össze a bábtartó keresztet és rögzítsük a damil végét!

Értékelés szempontjai:

- sok segítséget igényel
- tud-e fonalat gombolyítani
- türelme hamar elfogy
- útmutatás alapján önállóan dolgozik, kis segítséget igényel (pl. fonal végének elkötése, csomózás)
- ötletes színösszeállítású, egyedi bábót készít

A marionettmadár elkészítése után még egy feladat várt a nagycsoportosokra. Az elkészült madárbáb segítségével ritmussorok folytatása.

Instrukció:

– Álljunk körbe a madárral együtt! Folytasd a sort!

a)

1. gyerek: jobb láb koppint

2. gyerek: bal láb koppint

3. gyerek: ismét jobb láb...

b)

1. gyerek: csippent a madár

2. gyerek: lecsücsül a madár

3. gyerek: csippent a madár...

c)

1. gyerek: jobb láb kettőt koppint

2. gyerek: bal láb kettőt koppint

3. gyerek: lecsücsül a madár

4. gyerek: jobb láb kettőt koppint...

A feladatban megfigyelhető, hogy mennyire képes a gyerek ritmus folytatására mozgássorozatokban. Értékelésnél figyelni kellett, hogy melyik gyerek:

– nem tudja a 3-4 tagú sorozatokat folytatni

– bizonytalan a folytatásban

– hibátlan megoldás

– önálló sorozatokat talál ki a bábjával

Következtetés: 2 gyerek nem tudta a 3-4 tagú sorozatokat folytatni, 1 gyerek volt bizonytalan a folytatásban, és 7 gyerek hibátlanul oldotta meg a feladatot.

2. számú kép: Marionett-madárral való bábozás az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában

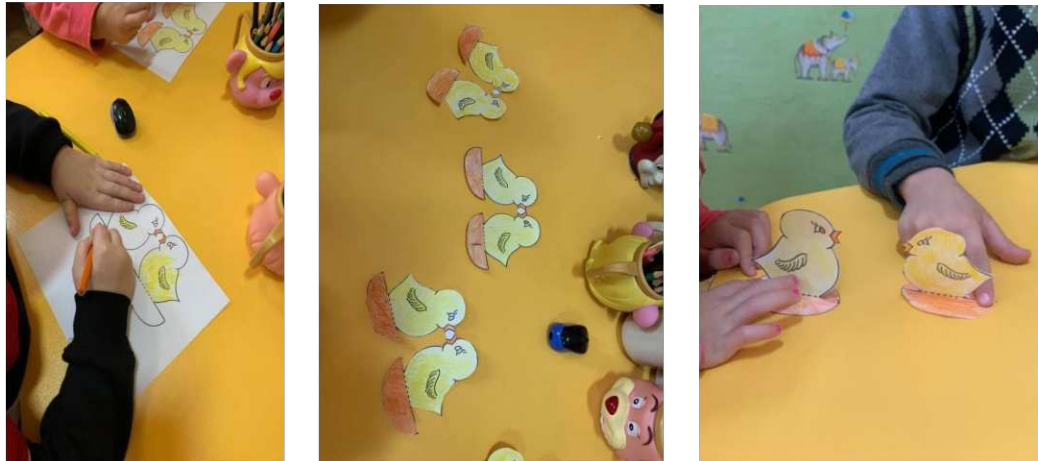
Ezzel a gyakorlatsorozattal a gyerekek számára azt tudtam kipróbálni, hogy egyetlen báb elkészítése milyen élvezetes, és mennyi más területen is felhasználható. Nemcsak kézügyességüket fejleszthetik vele, hanem beszédkézségüket, logikai gondolkodásukat, ritmusérzéküket is. Az elvégzett feladatot a gyerekek örömmel teljesítették. Ehhez segítségemre volt Gonda Judit *Kerek-világ* című könyve (Gonda, 2012, 53-56).

Októberben sikerült az óvodai csoportot bővíteni kisebb gyerekekkel. A bábozást egy kérdő-felelő játékon keresztül ismertettem meg velük. Első lépésként a gyerekek elkészítették a bábfigurákat. A felelgetős játék alapján a gyerekek csibe, liba és kakas szerepébe bújhattak.

A valamennyi kiscsoportos csibe lett. Előre kivágott csibe alakot ceruzával színezték ki. Ezzel kézügyességük fejlesztésére is sor került, valamint tudatosult bennük az óvodai csoporton belüli hovatartozásuk. Beszéltünk színezés közben a csibéről, arról, hogy van egy anyukájuk, a kótlós, aki mindig vigyáz rájuk. Ez történik az óvodában is. Sok új kisgyerek érkezett az óvodában és az óvónéni feladata rájuk vigyáz, nevelni őket. A gyerekek pedig meghallgatják az óvónénit és igyekeznek figyelni rá, akárcsak a kiscsibék az tyúkanyóra. Kapcsolatukat kölcsönös odafigyelés és megértés jellemzi. Szerettem volna tudatosítani a gyerekekben, hogy az óvodában sem maradtak anyuka nélkül, csak éppen ezt a feladatot itt az óvónéni igyekszik betölteni. Ezen a foglalkozáson csak a kiscsoportba tartozó gyerekek vettek részt. A csibe elkészítése után megtanultuk a Kérdő-felelő mondókából a csibére vonatkozó részt: „*Hova sietsz kis csibe? Megyek csibe bölcsibe*” (3. sz. kép), (Simonfi, 2006, 125).

Következtetés: a gyerekek szívesen kezdtek a csibe kiszínezéséhez. Megbeszéltük milyen színű az állatka, beszéltünk arról, hogyan születik és hol él. A bábozási formák közül az asztali bábozást választottam ehhez a feladathoz. A gyerekek helyben tudták mozgatni bábjaikat, a megtanult mondókát egymásnak mondták el. Ezzel a feladattal sikerült a kézügyességen kívül a memóriát is fejleszteni. Hangutánzó gyakorlatként a csibét utánozták.

A középső csoportos gyerekek a liba szerepébe bújhattak. Márton naphoz közeledve először is beszéltünk a Márton-napi hagyományokról, szokásokról és azt is megbeszéltük hogyan kapcsolódik a liba ehhez a naphoz.

3.számú kép Csibe bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” óvodában

A gyerekek egy libát ábrázoló sablont kaptak, melyet maguknak kellett ollóval kivágni. Ezután a következett a vonalak szerinti hajtogatás. Ezt folyamatot ragasztás követte: a liba puha tollát valódi libatollal egészítették ki. A középső csoportosok a bábukészítés során alkalmaztak nyírési, színezési, hajtogatási és ragasztási technikákat. A kézművesfoglalkozást mondókatanulás követte. A liba szövege a következő: „*Hova tipegsz kis liba? Megyek liba oviba*” (Simonfi, 2006, 125). A mondóka megtanulása után az asztalnál adták azt elő mozgatva a bábokat. Ezzel sikerült az asztali bábozás fogalmát tudatosítani a gyerekekben. (4. sz. kép)

Következtetés: valamennyi középső csoportos nagy érdeklődéssel hallgatta a Márton naphoz kapcsolódó szokásokat. Csillogó szemekkel fogadták az igazi libatollat, sokan nem tapintottak még ilyet. Amikor elkészültek az asztali bábok hangos gágogásba kezdtek a gyerekek, utánozva a liba hangját.

4.számú kép. Liba-bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában

A nagycsoportosok kakast készítettek. Előre nyomtatott mintát kaptak, melyet kiszínezték, kivágtak és hajtogattak. Tisztáztuk a kakas szerepét egy baromfi udvarban. Kiemeltem, hogy a kakasnak milyen fontos szerepe van: figyelnie kell a baromfiudvar lakóira, óvni és védelmezni kell őket, akárcsak a nagycsoportos óvodásoknak a kisebb csoportosokat. A hangutánzás itt sem maradt el: sok kiskakas szólalt meg egyszerre. A megtanulandó mondóka a következő volt: „Te kis kakas hová mégy? Hangversenyre sietnék” (5. sz. kép), (Simonfi, 2006, 125).

Következtetés: a nagycsoportosok számára nagyon érdekes volt a hangutánzás. Itt már megjelent egy kis versengés is: ki az, aki hangosabban tud kukorékolni. Az asztali báb így nemcsak ügyesen mozgott, de hangosan is szólt.

5. számú kép Kakas-bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” óvodában

Amikor valamennyi csoport elkészült a bábokkal, és megtanulta a Kérdő –felelő mondóka saját csoportjára vonatkozó részét, egy közös bábozást készítettünk. Valamennyi gyerek elfoglalta a helyét a saját bábjával együtt. A kérdő-felelő mondókából a kérdést én tettem fel a választ a megszólított csoport adta meg kísérvé a bábok mozgatásával. Ez volt az az alkalom, amikor minden bábút megismerhettek a gyerekek és meghallhatták, ki és milyen állatka szerepét játszhatja el a korosztályának megfelelően. A mondókából a következő részt közösen tanultuk és mondtuk el: *”így kezdődik ez a nap, aki lusta lemarad”* (Simonfi, 2006, 125).

A bábozás közben irányított beszélgetést kezdeményeztem. Először is kértem, hogy mindenki utánozza azt az állatkát, amivel bábozik, majd mondja el, hogy érzi magát ebben a szerepben. Ennek a célja az volt, hogy felmérjem, mennyire tud azonosulni azzal a szereppel, amivel foglalkozik.

Következtetés: a bábok segítségével a gyerekek nagyon könnyen megnyíltak. Legbüszkébben a nagycsoportosok viselkedtek, hiszen a kakas szerepében

felelősségvállalást is kellett tanusítaniuk a többiek iránt. Beszéltünk magáról a baromfi udvarról. Párhuzamot vontunk az óvodával: itt is különböző életkorú gyerekek vannak, akik egymásra figyelnek és vigyáznak, de van egy gazda is, aki az óvónéni, ki az egész csoportra figyel és védelmezi őket. Az asztali bábozás közelebb hozta egymáshoz a gyerekeket, bátorságot adott az újaknak sikerült megértetni a csoportban való helyüket.

A Szalókai Óvodába október végén jutottam el. Itt egy vegyes csoportban 17 gyerek jár: 6 fiú és 11 lány; életkor szerint 9 kiscsoportos, 5 középsőcsoportos és 3 nagycsoportos gyermek.

Első látogatásom alkalmával saját készítésű bábokat vittem. Örömmel fogadtak és nagyon nyitottak voltak a bábok felé. A gyerekek előtt ismert volt a bábozás fogalma, hiszen az óvodában foglalkoznak bábozással. Arra a kérdésemre viszont, hogy otthon szokata-e bábozni nemleges választ adtak.

Az asztalra tett bábokhoz a gyerekek bátran közeledtek. Kértem őket, hogy válasszák ki a számukra legkedvesebbet és azon keresztül mutatkozzanak be nekem, hiszen nem ismerem őket. Érdekes módon a kisebb gyerekek hamarabb választottak bábót. A nagyobbaknál azt figyeltem meg, hogy szégyenlősek voltak. Természetesen a bemutatkozást én kezdtem a saját bábomon keresztül.

A bemutatkozás során elmondták, hogy hogy hívják őket, hány évesek, meséltek testvéreikről, valamint kedvenc meséjükről. Arról is beszéltek, hogy az óvodán kívül mivel szeretnek foglalkozni. Én arról érdeklődtem, hogy szeretnék-e saját maguk bábót készíteni? Természetesen mint a 17 gyerek igennel válaszolt. A gyerekek foglalkozáson való aktivitása fiúknál és lányoknál egyforma arányú volt.

Látogatásomat egy héttel később, november elején megismételtem. Ekkor már vittem az előre elkészített sablonokat, melyből a gyerekek saját bábjaikat elkészíthetik. A foglalkozást egyszerre vezettem le mind a 17 gyerekekkel. Kiosztottam a sablonokat és ceruzával kifestették a rajta szereplő állatokat és az óvónéni segítségével ki is vágták a mintákat. (6. sz. kép)

6.számú kép A csibe, liba, kakas bábú készítése a Szalókai Óvodában

Amikor elkészültek a bábok, arra kértem a gyerekeket, hogy mindenki szólaltassa meg a saját bábját, vagyis utánozza az adott állat hangját. Ezt mindannyian szívesen teljesítették.

Másnap ismét felkerestem az óvodát és a gyerekeknek megtanítottam Simonfi Rozália Rövid színdarabok című könéből a Kérdő-felelő mondókát, amit az eszenyi óvodásokkal is megtanultunk (Simonfi, 2006, 125).

Elmagyaráztam, hogy a csibe a legkisebb állat, akire a nagyok vigyáznak. Így van ez a kiscsoportos ovisokkal is, akikre a középső- és nagycsoportosok vigyáznak, akik itt a liba és a kakas szerepét kapták meg. Beszéltem nekik arról, hogy sok féle bábú létezik és amit ő elkészítettek az az asztali bábok közé sorolandó.

Megfigyeltem, hogy a nagycsoportosok ismét vonakodóbbak voltak, mint a fiatalabb társaik. Kértem őket, hogy próbálják beleképzelni magukt a kakas szerepébe, akinek a feladata megvédei a nálánál gyengébb is kisebb társaikat.

Következtetés: a bábok segítettek, hogy a gyerekek elképzelt szerepeket vegyenek fel magukra. Érdekes módon itt a fiatalabb ovisok voltak a bátrabbak, köszönhető mindez annak, hogy ők voltak a többségben. A gyerekek a bábok segítségével megnyitottak, igyekeztek a kiszabott feladatokat teljesíteni, legnagyobb örömet viszont itt magának a bábnak az elkészítése okozta.

A kutatásom elején felállított hipotézisemet sikerült részben bebizonyítani, mivel a gyerekek nyitottak lettek felém, a bábok segítségével betekintést engedtek a mindennapjaikba, közlékenyebbek lettek valamint oda figyeltek, hogy helyesen fejezzék ki gondolataikat, mivel annak a bábnak a megszólaltatásáért lettek felelősek. Azonban ennek valós igazolására több hasonló alkalmat kellett volna szerveznem, hogy feltételezésem igazolása erősebb alapokon nyugodhasson.

Az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában november közepén elkezdtek a készülődést a Mikulás-napra. Ennek felvezetéseként ismertettem az árnyjáték fogalmát és bemutattam a

gyerekeknek az árnyjátékhoz szükséges kellékeket, amivel használni fognak a bábozások alkalmával:

7. számú kép . Megvilágított paraván az árnyjátékhoz az Eszenyi „Szivárvány” óvodában

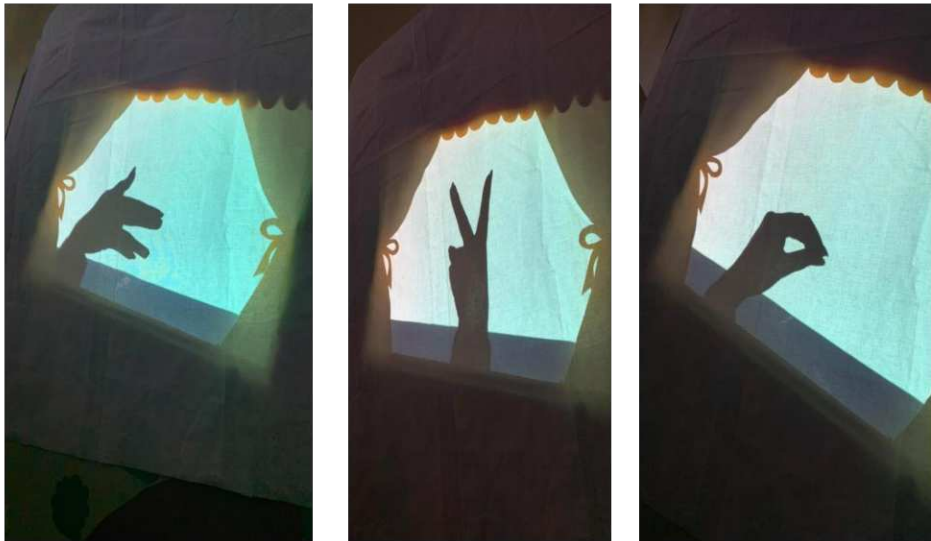
Erre az időszakra jellemzőek a szürke, napsütés nélküli nappalok, ezért úgy gondoltam könnyen feltételt teremthetek az árnyjátékozáshoz. A lámpával megvilágított paraván bemutatása után a gyerekekkel alapvető árnyformákat, figurákat tanultunk meg.

A formák bemutatásában segítségemre volt L. A. Sik 2012-es kiadványa, amely az óvodások bábjátékáról szól (Шик, 2012, 67-79). A könyv több oldalt szentel az árnyékszínház megismertetésére, kezdve a hozzá szükséges kellékek bemutatásával folytatva kisebb színdarabok ajánlásával. Az árnyékszínház csodálatos és látványos színházi művészeti ág, több mint 1500 évvel ezelőtt Ázsiából származott. Ez a lapos bábuk használatán alapul, amelyeket a fényforrás és a képernyő közé helyeznek, vagy rá helyeznek. Az árnyékszínházi színészek bárkik lehetnek: a fényforrás és a képernyő között papírra vágott babák, kezek, ujjszínházi figurák és maguk a színészek - emberek - helyezhetők el és játszhatók el (Шик, 2012, 67-79).

Az árnyékkal járó játékok ösztönzik a gyermek fantáziáját, fejleszti képzeletét. Az itt alkalmazott karaktereket az ujjak bizonyos módon történő mozgásával lehet elérni. Ennek megfelelően ez további lehetőségeket biztosít a gyermek kézmozdulatának kialakulásához, mozgásának következetességéhez. Az óvodában ezeket a szórakoztatásokat gyakran a motoros készségek fejlesztésére és a gyermek beszédének gyakorlására használják.

Az ujj-árnyék a leggyakoribb a gyerekekkel végzett munka során. Ez lehetővé teszi, hogy saját kezével hozzon létre árnyékszínházat. A létrehozásához még világos háttér és egy lámpa is szükséges. A lámpát a képernyő középpontjával szemben, a faltól néhány méterre kell elhelyezni, hogy a fény közvetlenül rá világítson. Jobb, ha a következő arány

figyelhető meg: a képernyő szélessége megegyezik a lámpától a képernyőhöz való távolsággal (Шик, 2012, 67-79).

8. számú kép . Árnyékfigurák bemutatása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában

Az árnyékszínházhoz választhatunk papírból készített formákat is. Jobb, ha egyszerűbb képekkel kezdjük, fokozatosan bonyolítva a kombinációkat. A leggyakoribbak az állati, az emberi figurákat, és különböző növényeket (Шик, 2012, 67-79).

Az árnyékszínház paraván mögött szokták játszani. E paraván arra szolgál, hogy eltakarja a játékost, csak az általa mozgatott bábra összpontosuljon a figyelem. A paraván akkor jó, ha stabil, gyorsan összerakható és szét is szedhető. Anyagválasztáskor az egyszínűt részesítsük előnyben. Arra viszont figyelni kell, hogy a paraván a díszlettel egységet alkosson. A mese eljátszása történhet a paraván mögött és a paraván fölött is. Arra viszont figyelni kell, hogy a bábót mindig a gyerek látószögének megfelelő magasságban tartsuk (.Mészáros, Kisné Polyák, 1975, 57-58).

Munkám során a Mikulás ünnepséghez szerettem volna kapcsolódni azzal, hogy árnyjáték során egy szabadon választott történetet adnak elő a gyerekek, de a szereplők meghatározott karakterek lesznek, akik kapcsolódnak az ünnephez.

A zenefoglalkozás során *Miklós püspök egykor régen*..című dalocskát tanultuk meg:

„Miklós Püspök egykor régen
Segített a szegény népen,
Őt dicsérte koldus árva,
Emlékezzünk jóságára”

Fontosnak tartottam, hogy ismertessem a gyerekekkel Miklós püspök történetét, hogy megértsék, hogy a Mikulás első sorban jótevőként ismert.

Erre alapozva mutattam be az árnyékszínház szereplőit és kértem őket, olyan történetet találjunk ki együtt, melyben a Mikulás segítséget nyújt valakinek.

Az általam bemutatott szereplők a következők voltak: Mikulás, nyuszi, fenyőfa, bokor. A gyerekek a következő mesét találták ki: a kis nyuszi a bokor alján aludt, de a nagy éhség felkeltette. Hideg volt már, a hó is leesett, a közelben nem volt élelem. A nyuszika messze ment és eltévedt az erdőben. Egy fenyőfa árnyékában húzódott meg és keservesen sírni kezdett. Ezt a sírást meghallotta a Mikulás. Haza vezette a nyuszt és ajándékba még egy répát is adott neki.

A Mikulás és a kis nyuszi története

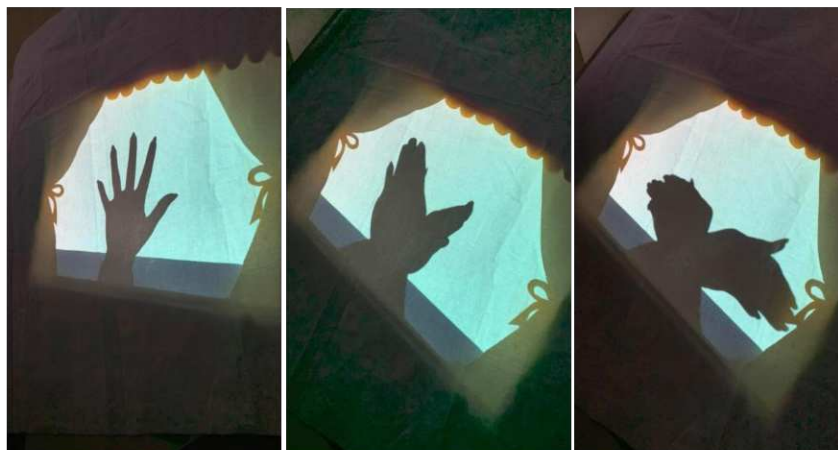
9. számú kép A Mikulás és a kis nyuszi történetének bemutatása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában

Ezzel a feladattal a célom az volt, hogy felmérjem, mennyire tudatosul a gyerekekben ez a bábozási mód, hogyan tudják hozzá használni a kezeiket, mennyire tudják a kézmozgást összehangolni a beszéddel. A foglalkozáson az Eszenyi óvodában 30 gyerek vett részt. Nagyon tetszett nekik a kézzel való alak- és forma ábrázolás. A nagyobb csoportosoknak jobban ment a formázás a kicsik még rácsodálkoztak a kezükre, nehezebben alakult ki náluk az állatokat imitáló forma.

Legnagyobb sikert a Mikulás és a kisnyuszi történetét bemutató játék aratta. Rácsodálkoztak, hogy a Mikulás nemcsak ajándékot hoz, hanem segít is a rászorulóknak. Mindenki szeretne volna, ha az eltévedt nyuszika mihamarabb haza kerül.

Ezzel a foglalkozással igazoltnak vélem azon hipotézisemet, miszerint: a bábozás segít elsajátítani bizonyos viselkedési formákat, feloldja a gyerekekben lévő gátlásokat, erkölcsi normákat közvetít.

Szalókai Óvodába az árnyjáték bemutatásával december közepén jutottam el. A foglalkozáson akkor 9 kiscsoportos és 3 nagycsoportos gyerek vett részt. A középső csoportos gyerekek nem voltak jelen.

10. számú kép *Árnyékfigurák bemutatása a Szalókai óvodában*

Sajnos január folyamán a Covid-19 pandémia miatti karantén bezárásra kényszerítette az óvodákat, ezért a bábozási tevékenységemet februárba tudtam csak folytatni a gyerekekkel. Ezen találkozásunk első alkalmával egy kis ismétlő feladatot vittem, természetesen pici újítással.

Eszenyben a gyerekekkel február első hetében egy „vásártérre” látogattunk el képzeletben. Megbeszéltük, hogy régen heti alkalmakkor volt csak lehetőség az embereknek értékesíteni megtermelt javukat. Olyankor minden eladó dolgot a vásárba vittek el, ahol bizony hangos szóval kellett portékájukat rákínálni a vevőkre, mivel nagyon sok árus volt hasonló portékával ott.

A játék a következő volt, amit a gyerekekkel előadtunk. Először is megtanultuk az *Én elmentem a vásárba....* kezdetű népi dalocskát (szövege a 4. számú mellékletben olvasható).

Megismerkedtünk a dalocska szereplőivel. A gyerekek azonnal jelezték, hogy ők már készítettek bábót három szereplővel: a csibével, a libával és a kakassal. Megkértem őket, hogy akinek van otthon a szövegben szereplő állatka az hozza el a következő

alkalomra, hiszen őt is bábszereplővé válhat az előadásunkba. A következő foglalkozás alkalmával, amikor már a szöveg ismert volt mindenki számára és a gyerekek elhozták otthonról a házi állatokat, elővettük papírból elkészített csibe, liba és kakas asztali bábokat is. Felhívtam a figyelmet arra, hogy most ezeket a bábokat egy kicsit át fogjuk alakítani: pálcát ragasztunk a hátoldalára és úgy fogunk vele bábozni. Arra is kitértem, hogy bábozni sokféle figuával lehet, azzal is amit otthonról hoztatok el, csak merjétek azt mozgatni, hangot adni neki és kifejezni vele érzéseiteket.

A vásártér díszletét gurigából terveztem meg. A vásártér utcáját fehér lapra rajzoltam meg és fekvő helyzetbe asztalra majd a földre tettem, amire ráhelyeztem a gurigából készült házakat. Bábokat felülről lógatták be a térre a gyerekek. Kiemeltem, hogy bárhová is menjünk vásárolni, fontos, hogy mindennek értéke van, amit ki is kell fizetni.

A gyerekek nagy élvezettel járták be a vásárt, vásároltak állatokat és énekeltek a gyerekdalt.

11. számú kép *Én elmentem a vásárbabábos előadás az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában*

Február közepén jutottam el a Szalókai Óvodába. Feladatom ugyan az volt, mint Eszenybe. A gyerekekkel megtanultuk a mondókát, a bábokat átalakítottuk pálcás bábbá. Érdekes módon itt egy kisfiú azt mondta, hogy ő nem hajlandó a bábót átalakítani, neki nagyon tetszik a kakaskája, ahogyan van. Viszont a játékban szívesen vett részt.

12. számú kép *Én elmentem a vásárba*bábos előadás a Szalókai Óvodában

Következtetés: a gyerekek nyitottak az új feladatok teljesítésére, nem féltek átalakítani bábjaikat, szívesen hozták s mutatták be otthoni játékaikat is. Mintegy 15 gyerek igazi vásártéri hangulatot varázsolt éneklésükkel és játékuikkal. Hipotézisem azon pontja, miszerint a bábozás gátlásokat old fel bizonyításra került. Megfigyeltem, hogy a gyerekek szívesebben játszanak együtt, megbátorodnak a közösségben, ki merik fejezni gondolataikat. Át tudják magukat adni a játék örömeinek.

Március elején egy újabb báb elkészítésbe fogtunk bele. Ezt a munkámat az óvodai nevelés környezetismereti foglalkozásához csatoltam. Méhecskét készítettünk mindkét óvodában, parafából, hurkapálcából és színes drótból.

A gyakorlati rész előtt a csoporttal megismertettem a méhecske hasznosságát. Beszéltem nekik arról, hogy ezek az apró kis lények végzik el virágon a beporzást, ami a termést biztosítja minden növénynél. De nemcsak a mezőn nyújt hasznót, a kaptárakba illatos mézet, propoliszt termel nekünk. Nagyon sok betegség kezelhető ezekkel az édes finomságokkal. Felhívtam viszont arra is a figyelmet, hogy a méhecske csípése veszélyes is lehet, allergiát okozhat ezért nem szabad ingerelni a méhecskét. Ha találkozunk vele nyugodtan kell marani, nem szabad hirtelen mozdulatokkal felhívni magunkra a figyelmét. Első lépésként a méhecske hangját tanultuk meg utánozni. Ez egyik gyereknek sem okozott nehézséget. Amikor már egyhangúan zümmögtünk mindennyian következett a gyakorlati munka. A kellékek ehhez a következők voltak, melyeket előre elkészítettem: festék, víz, ecset, hurkapálcára húzott gömb formájú parafa, színes drót.

13. számú kép Méhecske készítés az Eszenyi „Szivárvány óvodában és a Szalókai óvodában

A gyerekek először is megfestették a méhecske alapját sárga színnel. Majd a színes drótból megformáltuk a méhecske testén lévő csíkokat és kis csápjait. Az elkészült méhecskét cérnával átkötöttük és a hurkapálcát eltávolítottuk belőle. Ezzel az volt a cél, hogy a méhecskét repülő állapotban is tudjuk ábrázolni, mint ahogyan a természetben találkozunk is vele.

A gyakorlati feladat második részét kint, a természetben végeztük el. Minden gyerek saját kis méhecskéjével virágot keresett az udvaron. Az óvoda udvara hangos volt a sok zümmögő kis gyerekszajtól. Nagy élvezettel reptették a méhecskéket. A végén viszont az volt a feladat, hogy minden méhecskének haza kellett találnia. Az előre elkészített papírkeretbe kellett minden kis méhnek eljutnia, hiszen ekkor hozzák haza lábacskaikukon a virágport, amiből majd a méz alakul ki.

14. számú kép Méhecske röptetés az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában

Következtetés: a gyerekek mind két óvodában ezt a gyakorlatot élvezték a legjobban. Minden báb készítése élvezetes volt számukra, nagy aktivitással fogadták és végezték, de ez valahogyan látványosan más érzést hozott ki a kicsikből.

A hatás olyan mély volt, hogy a foglalkozás után egy apuka, aki méhészettel foglalkozik otthon, mézet ajándékozott az óvoda számára, mivel kislánya győzte elmondani mennyi mindenre jó a méz és szeretné, hogy minden gyerek egészséges legyen. Sőt az apuka elmondta, hogy a vásári játék hatására kislánya otthonra is szeretne lovat venni és milyen jó lenne ha újra lennének vásárok.

A bábozás során a gyerekek megismerkedtek a méhek fontosságával és hasznukkal, megtudták azt is, hogy ezen kicsi lények védelemre szorulnak, mindezt úgy, hogy közben kezűgyességük és bábozási ismereteik fejlődött.

Mivel a tavasz nemcsak a rovarokat és madarakat ébreszti fel, hanem a növényeket is március közepén A répa mesén keresztül a mezőgazdaság ezen belül is a földművelés fontosságára hívtam fel a gyerekek figyelmét.

Megismertettem a gyerekekkel A répa mesét. Megbeszéltük a szereplőket és azt is, hogy ki milyennek képzel el egy kertet. A gyakorlati foglalkozás során a gyerekek az irányításom alatt először is a mese díszletét készítették el. A nagycsoportos gyerekeket választottam ki arra, hogy elkészítsék a mese szereplőit. Az volt ezzel a célom, hogy a mesét saját készítésű bábokkal majd ők fogják bemutatni kisebb társaiknak, tehát gyerek mutat be előadást gyerekeknek. A díszlet készítésében a kisebb gyerekek is részt vettek. A nagyobb gyerekek miután elkészítették papírból a bábokat felülről pálcát ragasztottak rá. Az előadás során a mese szövege nem volt kötött, hiszen a szakirodalom ezt ajánlja. Amikor a cselekvés elakadt annak folytatását mesélőként irányítottam, tehát nekem is szerepem volt a mesében. A gyerekek nagyon élvezték az előadást mint néző és mint előadóként. Amit viszont megfigyeltem, hogy előadás alatt a szereplők mindig figyeltek arra, hogy mennyire követem őket, biztosságot adott nekik a jelenlétem.

Amikor véget ért az előadás, lehetőség volt a kisebb gyerekeknek a bábokat kipróbálni. A legtöbben kutyasok és cicák szerettek volna lenni, valószínűleg azért, mert ezek az állatok otthon is a barátaik.

15. számú kép A *répa* című mese bemutatása az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában

A szalókai óvodások is nagy lelkesedéssel fogadták a mesét. A bábok elkészítése itt sem okozott gondot. Az előadás után viszont egy nagycsoportos kisfiú elmondta, hogy az ő apukája is szokott répát vetni, de még soha nem nőtt olyan nagyra, hogy ne tudják kihúzni. Nagyon érdekes számára, hogy itt mennyien segítettek a répa kihúzásában. Amikor náluk szokták betakarítani a termést, akkor az apukájának pénzért jönnek bácsik segíteni, nem pedig szívésségből. Nagyon örül, hogy nagyapónak ilyen jó barátai vannak.

Következtetés: ezzel a foglalkozással sikerült megértetnem a gyerekekkel azt, hogy ha valami nehézség kerül elénk vannak barátaink, rokonaink akiktől kérhetünk segítséget a megoldáshoz. Nem szabad félni, bátran ki kell mondni, ha nem értünk valamit merni kell másoktól tanácsot kérni.

Áprilisban végeztem az utolsó gyakorlatot a bábozási témakörben a két óvodában. Ekkor tárgyjátékkal báboztak a gyerekek, ami azt jelenti, hogy különböző használati dolgokat helyeztem ki az asztalra és teljesen szabadon választhattak belőle, ki és mivel szeretne bábozni.

Megfigyletem, hogy szabadon választott témakörben az otthon megélt eseményeket játszották el. Ami viszont érdekes volt számomra, jobban ragaszkodtak a saját maguk által készített bábokhoz, mint a spontán bábokká alakult tárgyakhoz. Nem érezték személyesnek azokat a tárgyakat, igazából tárgyként tekintettek rájuk nem pedig bábfiguraként, melyeken keresztül kifejezhetik érzéseiket.

16. számú kép Spontán bábjáték az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában

Kutatásomat nem csak a gyerekekkel végzett megfigyelésem, illetve tevékenységsszervezés alatt végeztem. Fontosnak tartottam az otthoni (vélt vagy valós) bábélmény-jelenség, illetve a szülők ehhez való hozzáállásának a feltárását is. A szülők körében végzett kérdőíves felmérést, mely konkrétan az alkalmazott bábjáték ismeretére irányult, az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában 15 szülő, a Szalókai Óvodában 10 szülő támogatta. A kérdőívben a válaszadó nemét, életkorát és lakhelyét kellett először is megjelölni. A kérdések zárt és nyitott formában kerültek feltevésre. A kérdőív alapján arra szerettem volna választ kapni, hogy mennyire ismerik a szülők az alkalmazott bábjáték fogalmát, fontosnak tartják-e, hogy a gyerekek foglalkozzanak bábozással, és ha igen, akkor ez milyen fejlődést biztosítana számukra.

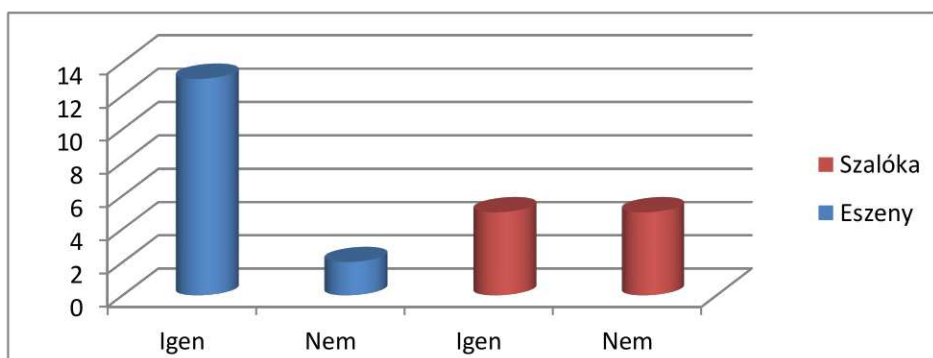
A kérdőívben a következő kérdéseket fogalmaztam meg:

1. Fontosnak tartja, hogy gyerekének mesét olvasson otthon napi rendszerességgel, vagy esetleg meséljen neki?
2. Fontosnak tartja a bábozást a gyerek fejlődésének érdekében?
3. Szokott otthon bábozni a gyerekének?
4. Ha esetleg nem alkalmazza otthon a bábozást gyereke kedvéért hajlandó lenne változtatni ezen? Ha viszont otthon alkalmazza a bábozást, kérem írja le milyen pozitív hatását ismerte fel.
5. Véleménye szerint milyen területet fejleszt a bábjátéka gyerek életében?

Kutatási eredmények

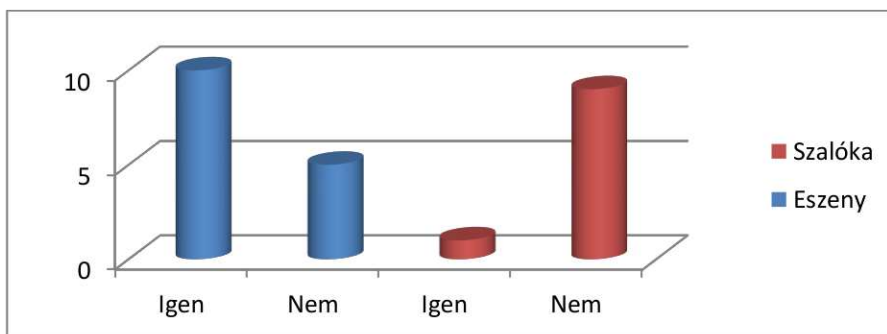
A kitöltők létszáma miatt kijelenthető, hogy a kérdőíves kutatás nem reprezentatív. Az első kérdésre (*Fontosnak tartja, hogy gyerekének mesét olvasson otthon napi rendszerességgel, vagy esetleg meséljen neki?*) az eszenyi szülők közül 13 fő igennel válaszolt, 2 szülő nemmel. Legtöbbsen esetenként könyvből felolvasnak a gyerekeiknek, 4 szülő válaszolta, hogy saját történetet is szokott mesélni, mivel a gyerek azt kéri tőle, hogy mese formájába mondja el hogyan zajlott le a napja. 2 szülő időhiány miatt nem mesél a gyerekének.

Szalókai válaszadók között 5 igen és 5 nem válasz érkezett vissza. A nemleges válaszokat azzal indokolták, hogy annyi munka van, mire estére lefektetik a gyereket ők is fáradtak az olvasáshoz.

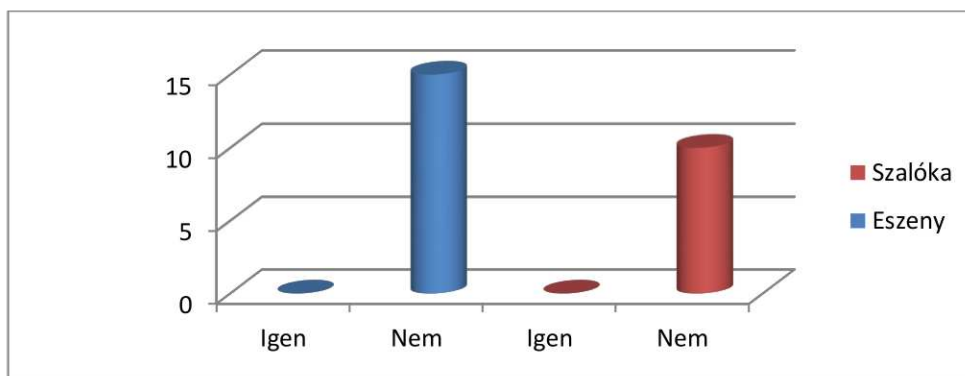
1. számú ábra: Fontosnak tartja, hogy gyerekének mesét olvasson otthon napi rendszerességgel, vagy esetleg meséljen neki?

A második kérdésemre miszerint „Fontosnak tartja a bábozást a gyerek fejlődésének érdekében?” Eszenyből 10 igen és 5 nem válasz érkezett, Szalókáról 1 igen és 9 nem. A kérdőív elemzésekor megkérdeztem miért nem tartják fontosnak. A legtöbbször azért, mert fontosabb az, hogy a gyerek szépen viselkedjen, tanulja meg a számokat és tudjon szépen rajzolni. Az igennel válaszolók szerint azért fontos, mert kézügyességet fejleszt valamint új ismeretet ad.

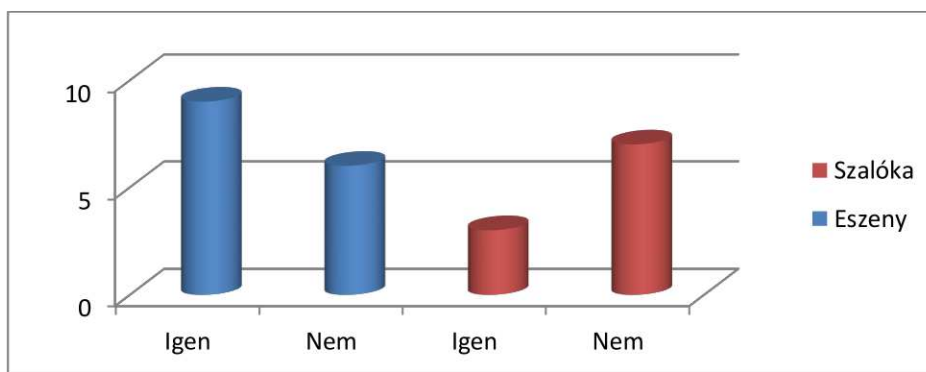
2. számú ábra Fontosnak tartja a bábozást a gyerek fejlődésének érdekében?

A harmadik kérdésre, miszerint „Szokott otthon bábozni a gyerekének?” sajnos mindkét intézményből csak nemleges válasz érkezett. A következő indokok miatt: 10 szülő amiatt nem alkalmaz, mert nincs bábjuk, 3 szülő időhiány miatt nem tud erre is figyelmet fordítani, 1 szülő szerint ezzel foglalkozzon az óvodában az óvónő, és 1 szülő nem látja értelmét a bábozásnak. A többi szülő nem magyarázta meg választát.

3.számú ábra Szokott otthon bábozni a gyerekének?

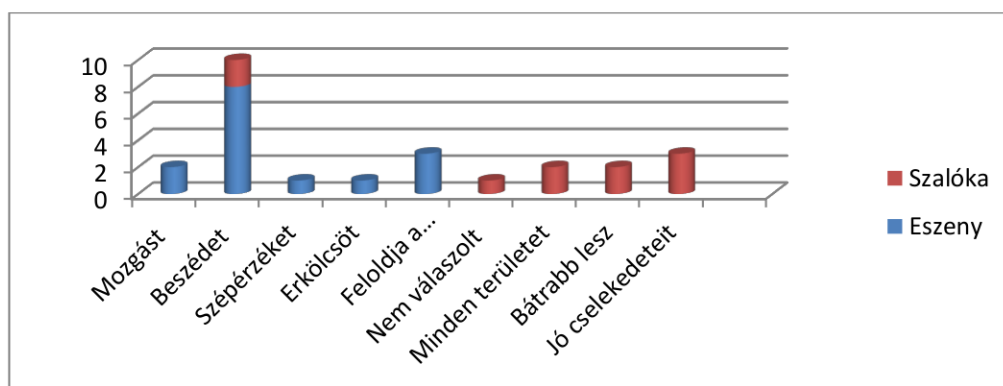
A negyedik kérdésre „Ha esetleg nem alkalmazza otthon a bábozást gyereke kedvéért hajlandó lenne változtatni ezen?” a következő válaszok születtek: 9 eszenyi szülő hajlandó lenne bábozni, ha lenne otthon báb, 6 szülő nemleges választ adott, azzal indokolva, hogy erre ott az óvoda. Szalókaról 3 igen és 7 nem válasz született. A legtöbben időhiány miatt nem báboznának.

4.számú ábra Ha esetleg nem alkalmazza otthon a bábozást gyereke kedvéért hajlandó lenne változtatni ezen?
Ha viszont otthon alkalmazzák a bábozást, kérem írja le milyen pozitív hatását ismerte fel

Az ötödik kérdésre (Véleménye szerint milyen területet fejleszt a bábjátéka gyerek életében?) Az eszenyi válaszadók közül 2 fő azt gondolja, hogy a mozgást fejleszti a bábjáték, 8 fő gondolja azt, hogy választékosabb lesz tőle a beszéde, 1 válaszadó szerint igénye lesz majd a szépre, 1 másik szerint erkölcsi normákat tanulhat, 3 fő gondolja azt, hogy gátlásokat old fel. A szalókai válaszadók közül 1 fő nem adott választ erre a kérdésre,

2 fő szerint minden területet fejleszt, 3 fő úgy gondolja, hogy a jót fogja cselekedni és 2-2 fő szerint bátrabb lesz tőle, szépen fog majd beszélni.

5.számú ábra Véleménye szerint milyen területet fejleszt a bábjátéka gyerek életében?

A kérdőíveket összegezve elmondható, hogy az óvodai nevelésben nagy szükség van a bábjátékra. Egyrészt azért is, mert a szülők úgy gondolják, hogy otthon sajnos nem tudnak ehhez feltételt teremteni, és időhiány miatt nem is tartják a legfontosabbnak, illetve többnyire ezt az óvoda feladatának tartják. Másrészt azért is fontos a bábozás, mivel fejlesztő hatással van a gyerek mozgására, beszédére, szépérzékére, feloldja a benne lévő gátlásokat, bátorságot ad és jó cselekedetekre ösztönöz. A kérdőíves felméréssel bizonyítottam azt a feltételezésemet, miszerint a bábjáték előfordulását tekintve csak az óvodai közegben jelenik meg, és nem jellemző a családi együttjátásokra. Ez utóbbi problémakör feloldásában úgy vélem, az óvónőnek igen fontos szerep jut, hiszen a bábjáték nem csupán profi (készen vásárolható) bábokkal valósítható meg, illetve nem csupán az óvodára kell, hogy szorítkozzon, hiszen a családban is jó móka, és nagyszerű elfoglaltságot jelent. Ezzel kapcsolatosan a szülők ismeretét bővíteni szükséges a vizsgált óvodák esetében.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakedolgozatomban a bábjáték óvodai alkalmazásával foglalkozom és annak összehasonlító vizsgálatát végeztem el a Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában. Témám aktualitását az adja, hogy a bábjáték a nevelés minden területén alkalmazható folyamat, melynek segítségével értéket teremtünk, lehetőséget biztosítunk az önkifejezésre, motorikus mozgást és beszédtechnikát fejlesztünk valamint a gyerekeket biztatjuk, hogy nyitottabbak legyenek és merjék kifejezni magukat. Sajnos, szomorú tapasztalat, amit dolgozatom is igazol, hogy a bábozás az óvodai nevelésbe jelenik meg és otthon nem bevált gyakorlat.

A dolgozatom elméleti részének megírásakor az alábbi szakirodalomak szakirányú ismereteket és javaslatokat nyújtanak a bábjáték szerepéről, fontosságáról és gyakorlatáról a következő szerzők művei: Tekes Zsuzsanna, Domány Mária, Szentirmai László, Klárikné Varga Katalin, Mészáros Vincéné, Székely Andrea, Csombok József. Valamint ukrán nyelvű szakirodalmat is felkutattam, mely az Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma által ajánlott *Ukrán Óvoda* című módszertani könyve és L. A. Sik 2012-es kiadványa, amely az óvodások bábjátékáról szól.

Szakedolgozatom két nagy fejezetből áll, az első fejezetben foglalkozom a bábjáték fogalmával és helyével a mindennapokban. Ismertetem a játék és a bábjáték kapcsolatát, bemutatom jelenlétét az óvodai nevelésben.

Ebben a fejezetben foglalkozom még olyan technikák és módszerek bemutatásával, melynek alapján saját készítésű bábok szülehetnek. Ezeket a módszereket munkám gyakorlati részénél fel is használom.

A bábót mind az óvónő, mind az óvodás életre keltheti. Azt, hogy milyen módszerek által, azt szakdolgozatom következő két alpontjában mutatom be. Ennek értelmében más-más technikai eszközök és lehetőségek adódnak a bábót mozgató nevelő és növendék részére.

Szakedolgozatom második nagy fejezete a bábjáték alkalmazását mutatja be az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában valamint a Szalókai Óvodában.

A bábjátékok során felhasznált bábokat a gyerekekkel közösen készítettük el. Ennek szükségességét azért tartottam fontosnak, mert így a gyerek megtanulta a bábkészítés néhány módszerét és akár szülői segítséggel otthon is tudja alkalmazni.

Minden sajátkészítésű báb kipróbálásra is került. Szereplői lettek mesének, éneknek, népi mondókának vagy akár egy spontán bébelőadásnak.

A két óvoda növendékei azonos bábokat készítettek és ennek alapján sikerült összehasonlítást végeznek a módszerek elsajátításának sikerességét illetően.

Következtetésként megállapítható, hogy a gyerekek igénylik a bábjátékot, nyitottak rá. A bábok segítségével felszabadultabbak lesznek, bátrabbakká és nyitottabbakká válnak, valamint lehetőséget kapnak önkifejezésre.

Szakdolgozatom egy alfejezetében a szülők által kitöltött kérdőív vizsgálatával is foglalkozom. Ennek eredményeként megállapítható, hogy nagy részben fontosnak tartják a szülők a bábozást de sajnos időhiányra és kellékhányra hivatkozva otthon nem játszanak bábjátékot gyerekeikkel.

Remélhetőleg a látogatásaim során megtanult bábkészítési módszerek majd segítenek megoldani a kellékhány kérdését a bábjátékot játszani kívánó családoknak.

A hipotéziseimet sikerült bebizonyítani, hiszen a látogatások során végzett feladatok igazolták, hogy a bábozás személyessé teszi a bábozó és néző közötti kapcsolatot, feloldja a gyerekekben lévő gátlásokat, értéket mutat be és normákat tanít és sajnos a bábjáték előfordulása az általam vizsgált két község óvodás gyerekei és azok szülei nyilatkozata által csak az óvodai közegre korlátozódik. Ezért is nagyon fontosnak tartom, hogy az óvodai mindennapokban állandó jeleggel jelen legyen a báb mind a növendékek mind az oktatók számára.

РЕЗЮМЕ

У своїй дисертації я висвітлюю застосування лялькового театру в дитячих садках і провела його порівняльне вивчення в Есенському дитячому садку "Веселка" та Соловківському дитячому садку.

Моя дисертація складається з двох основних розділів, перший розділ стосується поняття та місця лялькового мистецтва у повсякденному житті. Я описую взаємозв'язок гри та ляльки, показую її присутність у вихованні в дитячому садку.

У цьому розділі я також обговорюватиму прийоми та методи, за допомогою яких можуть народитися саморобні ляльки. Я також використовую ці методи в практичній частині своєї роботи.

Другий великий розділ моєї дисертації представляє застосування лялькового мистецтва в Есенському дитячому садку "Веселка" та Соловківському дитячому садку .

Ляльки, використані в лялькових іграх, були виготовлені разом з дітьми.

Усі ляльки ручного виготовлення також були випробувані. Вони стали акторами казок, співів, народних рим або навіть спонтанного дитячого виступу.

Вихованці двох дитячих садків зробили однакові ляльки, і на основі цього ми змогли провести порівняння.

За допомогою маріонеток вони стануть більш визволеними, сміливішими та відкритішими та отримають можливість самовиражатися.

На завершення: дітям потрібні ляльки, розкривають дітей. За допомогою маріонеток вони стануть більш вільними, сміливішими та відкритішими та отримають можливість самовиражатися.

У підрозділі моєї дисертації я також розглядаю вивчення анкет, заповнених батьками. Як результат, можна стверджувати, що батьки вважають ляльковий театр здебільшого важливим, але, на жаль, не грають в лялькові ігри з дітьми вдома, посилаючись на брак часу та нестачу запасів. Ось чому я вважаю дуже важливим, щоб лялька була постійно присутнім у повсякденному житті як для учнів, так і для вчителів.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Arany Erzsébet (1983): *Anyanyelvi nevelés bábozással*, PTI Debrecen.
2. Bakay Tiborné, dr: *Bábjáték az óvodában* (1974). In: Szerkesztette Hollós Róbertné: A bábjáték lélektana és pedagógiai tanulmánykötet, Bábjátékos kiskönyvtár, Népművelési Propaganda Iroda 18. szám, Budapest.
3. Csombok József: Alkalmazott bábjáték a pedagógiai munkában. [Bábjátékos ismeretek I. - EKF - Világirodalom Tsz, Magyar Irodalomtudományi Tanszék, Eger, 5 p.](#)
4. Debreceni Tibor (1981): *Szín, kör, játék*, Népművelési Propaganda Iroda.
5. Domány Mária (2001): *A bábjáték varázsa*. I.rész. Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta, 96 p.
6. Dr. Mészáros Vincéné - Kisné Polyák Erzsébet (1975): *Bábjáték az óvodában*, Országos Pedagógiai intézet.
7. Dr. Juharosné Molnár Piroska (1989): *Pedagógiai bábjáték A játék sója*, Kecskemét
8. Gonda Judit (2012): *Kerek –világ*. Budapest, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt, 53-56 p.
9. Gyergye Krisztián (2018): *A bábművészet az összes műfaj szintézise*, MBE és a NMI NKft. Online: <http://www.mababjatekosegylet.hu/wp-content/uploads/2018/04/babjatekos.pdf>
10. Jurkowski, Henryk (1996): *Bábok, tárgyak és emberek*. In: *Színház*. 29.évf. 6 szám. Online: http://epa.oszk.hu/03000/03040/00349/pdf/EPA03040_szinhasz_1996_06_002-005.pdf
11. Králikné Varga Katalin és Tekes Zsuzsanna (2009): *Az ének, a zene és a bábjáték hatása a gyermek személyiségfejlődésére*. Tiszakécske, 1-42 p.
12. Kaposi László: *Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS tárgyak tanításához*. 194p.
Online :file:///C:/Users/User/Downloads/szin_bab_modszertani_segedlet.pdf
13. Láposi Terka - Arany Erzsébet(2013): *Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS tárgyak tanításához*. Online dokumentum. http://ofi.hu/sites/default/files/ofipast/2013/11/szin_bab_modszertani_segedlet.pdfLetöltés ideje:2021.01.19.
14. Lévai Júlia (2017): *A bábművészet*. In: *Mimicsoda*. Online magazin: <http://mimicsoda.hu/cikk.php?id=1433>. Megtekintés ideje: 2020.12. 01.

15. Maár Tiborné (2009): A játék módszerének alkalmazása a tanítás során. Iskolakultúra1-2, 44-55 p.
16. Mészáros Emőke (1988): Magyar bábtörténet. Online: https://en.mandadb.hu/common/file-servlet/document/988400/default/doc_url/Magyar_babtortenet_45967.pdf
17. Pázmány Annamária – Ignaták Mónika (2016): Bábjáték az óvodában. Katedra folyóirat márciusi száma – XXIII/7. 32-33 p.
18. Dr.PolczAlaine (1974): A bábjáték lélektanáról. In: Szerkesztette Hollós Róbertné: A bábjáték lélektana és pedagógiája, tanulmánykötet, Bábjátékos kiskönyvtár, Népművelési Propaganda Iroda 18.szám, Budapest.
19. Réthy Endréné (1985): Játék az iskolában. A tanító5, 26 p.
20. Simonfi Rozália (2006): Rövid színdarabok. Editura Hoppá! Kiadó, Románia, 125 p.
21. Szentirmai László (2004): Élmény és nevelés. Iskolakultúra 1. szám, 1-17 p.
22. Szentirmai László (1997): Nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti Tankönyvkiadó – Universitas, Budapest
23. Székely Andrea (2006): *Bábjáték, a világ befogadásának elérhetősége 3.*, suli Nova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht, Budapest. Online dokumentum. <https://edoc.site/babjatek3-pdf-free.html> Letöltés ideje: 2020.12.05
24. Szőke István (2009): *A BÁBJÁTSZÁS ÁBÉCÉJE Az ujjaktól a marionettig*, Csemadok Művelődési Intézete, Dunaszerdahely, Elektronikus változat. Online dokumentum.http://csemadok.sk/files/2013/07/szoke_babjatszas_web.pdf Letöltés ideje: 2021.01.05
25. Takács Gábor (1999): A játék és a tréfa szerepe a kisiskolások matematika oktatásában. Íráskultúra 2, 48-52 p.
26. Олександра Білан (2017): *Програма розвитку дитини дошкільного віку. Українське докiлля* Тернопіль, ТОВ «Мандрiвець» - 256 с.
27. Театралізована діяльність дошкільників. Художньо-естетичний розвиток./Упор.Л.А.Шик.-Х.: Вид.група «Основа», 2012. – 176 с.

KÉPEK JEGYZÉKE

1.számú kép Marionettbáb készítését ábrázoló képek.....	22
2.számú kép Marionettmadárral való bábozás az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	24
3.számú kép Csibe bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	26
4.számú kép A liba bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	26
5.számú kép A kakas bábú készítése az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	27
6.számú kép A csibe, liba, kakas bábú készítése a Szalókai Óvodában.....	29
7. számú kép Megvilágított paraván az árnyjátékhoz az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	30
8. számú kép Árnyfigurák bemutatása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	31
9. számú kép A Mikulás és a kis nyuszi történetének bemutatása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	32
10. számú kép Árnyékfigurák bemutatása Szalókai Óvodában.....	33
11. számú kép Én elmentem a vásárbabábos előadás az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában.....	34
12. számú kép Én elmentem a vásárba bábos előadás a Szalókai Óvodában.....	35
13. számú kép Méhecske készítés az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában és a Szalókai Óvodában.....	36
14. számú kép Méhecske röptetés az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában.....	36
15. számú kép A répa című mese bemutatása az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában.....	38
16. számú kép Spontán bábjáték az Eszenyi „Szivárvány Óvodában és a Szalókai Óvodában.....	39

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. számú ábra: Fontosnak tartja, hogy gyerekének mesét olvasson otthon napi rendszerességgel, vagy esetleg meséljen neki?	40
2.számú ábra Fontosnak tartja a bábozást a gyerek fejlődésének érdekében?.....	40
3.számú ábra Szokott otthon bábozni a gyerekének?.....	41
4.számú ábra Ha esetleg nem alkalmazza otthon a bábozást gyereke kedvéért hajlandó lenne változtatni ezen? Ha viszont otthon alkalmazza a bábozást, kérem írja le milyen pozitív hatását ismerte fel.....	41
5.számú ábra Véleménye szerint milyen területet fejleszt a bábjátéka gyerek életében?...	42

MELLÉKLET

1. számú melléklet - Bábfajták

1. számú kép: Ujjbábok filcből Forrás:saját készítés

2.számú kép: Síkbáb Forrás: saját készítés

3.számú kép: Marionett báb Forrás: saját készítés

4.számú kép: Árnyjáték Forrás: saját készítés

2.számú melléklet –A foglalkozások során felhasznált saját készítésű bábkok bemutatása

1.számú kép *Marionett bábu alkalmazása*

2.számú kép Csibe, liba és a kakas asztali bábok készítése és alkalmazása

3.számú kép *Árnyjáték bábok alkalmazásáva*. A mese címe: A Mikulás és a kis nyuszi története

4.számú kép *Én elmentem a vásárba* című gyerekdal bemutatása bábokkal

5. számú kép Méhecskebáb készítése és alkalmazása

6.számú kép *A répa mese előadása*

7.számú kép *Spontán bábozás pillanata*

3.számú melléklet : Kérdőív mintája

Kérdőív

Az óvodai bábjáték alkalmazása és összehasonlítása az Eszenyi „Szivárvány” Óvodában és a Szalókai Óvodában című munka végzéséhez

Köszönöm válaszát!

Neme:

Életkora:

Lakhelye:

1. Fontosnak tartja, hogy gyerekének mesét olvasson otthon napi rendszerességgel, vagy esetleg meséljen neki? Kérem válaszát indokolja meg!
 - a) Igen
 - b) Nem
 - c) Egyéb

2. Fontosnak tartja a bábozást a gyerek fejlődésének érdekében?
 - a) Igen
 - b) Nem
 - c) Egyéb.....

3. Szokott otthon bábozni a gyerekének? Kérem válaszát indokolja meg!
 - a) Igen
 - b) Nem
 - c) Egyéb.....

4. Ha esetleg nem alkalmazza otthon a bábozást gyereke kedvéért hajlandó lenne változtatni ezen? Ha viszont otthon alkalmazzák a bábozást, kérem írja le milyen pozitív hatását ismerte fel.

5. Véleménye szerint milyen területet fejleszt a bábjátéka gyerek életében?

4.számú melléklet: Én elmentem a vásárba ... című gyerekdal szövege

Én elmentem a vásárba félpénzzel,
Tyúkot vettem a vásárban félpénzzel.
Tyúkom mondja: kit-rá-kotty,
Kárikittyom, édes tyúkom,
Mégis van egy félpénzem

Csikóm mondja: nyihaha.
Kárikittyom, édes tyúkom,
Elfogyott a félpénzem.
Forrás:https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/32492/havasi-duo/en-elmentem-a-vasarba-zeneszoveg.html

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Csirkét vettem a vásárban félpénzzel.
Csirkém mondja: csip, csip, csip.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Récét vettem a vásárban félpénzzel.
Récém mondja: rip hajnal.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Ludat vettem a vásárban félpénzzel.
Ludam mondja: gi-gá-gá.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Juhot vettem a vásárban félpénzzel.
Juhom mondja: be-he-he.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Kakast vettem a vásárban félpénzzel.
Kakas mondja: bokréta.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Pulykát vettem a vásárban félpénzzel.
Pulykám mondja: dandaru.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Disznót vettem a vásárban félpénzzel.
Disznóm mondja: rőf-rőf-rőf.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Kecskét vettem a vásárban félpénzzel.
Kecském mondja: mek, mek, mek.
Kárikittyom...

Én elmentem a vásárba félpénzzel.
Csikót vettem a vásárban félpénzzel.

Завідувачу кафедри

Біда Олена Анатоліївна

здобувача вищої освіти

Йовнаш Домініка-Барбара

Олександрівна,

дошкільна освіта IV. курс

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

25.05.2021.

Дата

Йовнаш Домініка-Барбара

Підпис

Bida Olena

tanszékvezetőnek

Jónás Dominika-Barbara,

Óvodapedagógia szak, IV. évfolyam

hallgatótól

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védelemhez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2021. 05. 25.

Dátum

Jónás Dominika-Barbara

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007918952

Дата перевірки:
18.05.2021 23:04:22 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
19.05.2021 00:20:03 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Jónás Dominika-Barbara (2)

Кількість сторінок: 45 Кількість слів: 12086 Кількість символів: 93593 Розмір файлу: 2.16 MB ID файлу: 1008010799

1.46% Схожість

Найбільша схожість: 0.77% з Інтернет-джерелом (https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/ofipast/2013/11/szin_bab_mods).

1.46% Джерела з Інтернету

41

Сторінка 47

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1